

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.22.0013.N

I.H.,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 9051 Gent, Drie Koningenstraat 3, waar de eiser woonplaats kiest,

tegen

RIJKSDIENST VOOR SOCIALE ZEKERHEID, openbare instelling, met zetel te 1060 Sint-Gillis, Victor Hortaplein 11, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0206.731.645,

verweerder,

vertegenwoordigd door mr. Stefan De Vleeschouwer, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000 Brussel, Dalstraat 67/14, waar de verweerder woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het arbeidshof te Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 15 november 2021.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft op 9 maart 2023 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Antoine Lievens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, twee middelen aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Eerste middel******Eerste onderdeel***

1. Krachtens de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek moet degene die door zijn fout aan een ander schade berokkent die schade integraal vergoeden, wat impliceert dat de schadelijder hersteld wordt in de toestand waarin hij zou hebben verkeerd indien de handeling waarover hij klaagt niet was gepleegd. De schade moet in de regel gebonden zijn aan de persoon die er de vergoeding van eist.

Krachtens artikel 3 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering behoort de rechtsvordering tot herstel van de schade, door een misdrijf veroorzaakt, aan hen die de schade hebben geleden.

2. De schade die de verweerder lijdt door de niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen bestaat onder meer uit het bedrag van die bijdragen, dat door de

verweerder kan worden geraamd met toepassing van de artikelen 22 en 22bis RSZ-wet en waarvan de juistheid onaantastbaar door de rechter wordt beoordeeld.

3. Deze niet-betaling vormt een persoonlijke schade van de verweerder die onder meer met die bijdragen zijn opdracht moet vervullen tot financiering van de verschillende sectoren van de sociale zekerheid.

De omstandigheid dat de verweerder ter uitvoering van die opdracht de ontvangen bijdragen moet verdelen en doorbetalen aan de socialezekerheidsinstellingen die instaan voor de uitbetaling van de uitkeringen van sociale zekerheid, belet niet dat de niet-betaling een persoonlijke schade vormt voor de verweerder.

Die schade staat in causaal verband met de fout en de voormelde verplichting tot doorbetaling doorbreekt dat oorzakelijk verband niet.

4. De krachtens artikel 28 RSZ-wet en artikel 54, eerste lid, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet verschuldigde verwijlinterest en bijdrageopslagen strekken tot de forfaitaire vergoeding van de schade geleden ingevolge het niet renderen van de niet-betaalde bijdragen en de door de wanbetalers veroorzaakte administratiekosten.

Niets belet aldus de verweerder om zijn schade mede te ramen op die verhogingen en interest bepaald met toepassing van artikel 28 RSZ-wet.

5. Het onderdeel dat uitgaat van andere rechtsopvattingen, faalt naar recht.

(...)

Tweede middel

6. Het arrest kent de vordering van de verweerder niet toe met toepassing van artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek, maar oordeelt integendeel dat deze wetsbepaling het recht van de verweerder onverminderd laat om een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter teneinde de schade veroorzaakt door het misdrijf vergoed te zien.

In zoverre berust het middel op een onjuiste lezing van het arrest en mist het feitelijke grondslag.

7. Artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek bepaalt: *“Wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf uitspreekt voorzien in onder meer artikel 218 Sociaal Strafwetboek, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op deze bepalingen, de schuldenaar van onbetaalde of gedeeltelijk onbetaalde bijdragen ambtshalve tot het betalen van de achterstallige bijdragen, de bijdrageopslagen en de verwijlinterest.”*

8. Artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek, is een bijzondere vorm van de in artikel 44 Strafwetboek vermelde teruggave, die beoogt de sporen van het misdrijf uit te wissen via de betaling van de onrechtmatig niet-betaalde bijdragen, bijdrageopslagen en interest.

Noch deze wetsbepaling, noch de mogelijkheid voor de verweerder om een vordering in te stellen anders dan op grond van een misdrijf, belet dat een rechtsvordering wordt ingesteld voor de arbeidsgerechten op grond van een misdrijf als onrechtmatige daad, met toepassing van de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

9. Uit artikel 236 Sociaal Strafwetboek kan niet worden afgeleid dat de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid zich geen burgerlijke partij kan stellen voor de schade die het gevolg is van het onrechtmatig niet-betalen van socialezekerheidsbijdragen.

De omstandigheid dat voor de toepassing van de ambtshalve veroordeling overeenkomstig artikel 236 Sociaal Strafwetboek de vordering van de RSZ op de werkgever tot betaling van de achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinterest nog niet verjaard mag zijn, belet de rechtsvordering niet tot het verkrijgen van een schadevergoeding op grond van een misdrijf, als onrechtmatige daad, waarbij toepassing moet worden gemaakt niet van de verjaringsregeling van artikel 42 RSZ-wet maar van de verjaringsregel bepaald in artikel 26 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

10. Het middel dat uitgaat van andere rechtsopvattingen faalt naar recht.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 468,84 euro en op de som van 22 euro ten gunste van het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Christian Storck, als voorzitter, de sectievoorzitters Koen Mestdagh en Mireille Delange, en de raadsheren Antoine Lievens en Eric de Formanoir, en in openbare rechtszitting van 3 april 2023 uitgesproken door sectievoorzitter Christian Storck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Vanity Vanden Hende.

V. Vanden Hende

E. de Formanoir

A. Lievens

M. Delange

K. Mestdagh

Chr. Storck

VOORZIENING IN CASSATIE

Aan het Hof van Cassatie van België

geeft te kennen:

de heer I.H.,

eiser tot cassatie,

vertegenwoordigd door de ondergetekende, Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 9051 Gent, aan de Drie Koningenstraat 3, waar keuze van woonplaats wordt gedaan,

wat volgt.

De eiser, voornoemd, verklaart hierbij zich in cassatie te voorzien tegen het hieronder nader omschreven arrest en cassatieberoep aan te tekenen tegen de hieronder nader aangewezen partij.

1. BESTREDEN UITSPRAAK EN PARTIJ WAARTEGEN CASSATIEBEROEP WORDT AANGETEKEND

Dit cassatieberoep is gericht tegen het arrest dat op 15 november 2021 door de negende kamer van het arbeidshof Antwerpen, afdeling Antwerpen, op tegenspraak werd gewezen in de zaak, ingeschreven op de algemene rol onder het nummer 2018/AA/324, van de eiser, als appellant op hoofdberoep en geïntimeerde op incidenteel beroep, tegen:

de RIJKSDIENST VOOR SOCIALE ZEKERHEID, openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, met zetel te 1060 Sint-Gillis, aan het Victor Hortaplein 11, en met ondernemingsnummer 0206.731.645,

toen geïntimeerde op hoofdberoep en appellant op incidenteel beroep, thans verweerder in cassatie,

en tegen die verwerende partij.

Deze voorziening in cassatie is gesteund op de volgende middelen en de volgende conclusie.

OVERZICHT

I. BESTREDEN UITSpraak EN PARTIJ WAARTEGEN CASSATIEBEROEP WORDT AANGETEKEND.....	1
II. FEITEN EN RETROACTA VAN DE PROCEDURE.....	3
III. MIDDELEN.....	6
Eerste middel.....	6
MIDDEL.....	6
Geschonden wettelijke bepalingen.....	6
Aangevochten beslissingen.....	7
Grieven.....	13
1. Eerste onderdeel.....	13
<i>Conclusie</i>	29
2. Tweede onderdeel.....	30
<i>Conclusie</i>	32
TOELICHTING.....	33
1. Met betrekking tot het eerste onderdeel.....	33
2. Met betrekking tot het tweede onderdeel.....	38
Tweede middel.....	38
MIDDEL.....	38
Geschonden wettelijke bepalingen.....	38
Aangevochten beslissingen.....	38
Grieven.....	44

TOELICHTING	51
OM DEZE REDENEN.....	54

II. FEITEN EN RETROACTA VAN DE PROCEDURE

1. Het in deze zaak aan de orde zijnde geschil heeft betrekking op de uitbating van twee eetgelegenheden, gelegen aan de Statiestraat te 2060 Antwerpen, de zaak Mandarin op nummer 16 en de zaak Marrakech op nummer 12.

Over een periode vanaf 8 december 2007 tot aan de beslissing van de verweerder op 9 juni 2017, verrichtte de sociale inspectie vijftien controlebezoeken en stelde zij achttien processen-verbaal op.

Uit het overzicht van alle opgestelde processen-verbaal leidde de verweerder af dat de eiser, als (feitelijke) zaakvoerder van de betreffende vennootschappen, de enige echte verantwoordelijke was bij de uitbating van de twee eetgelegenheden. Daarnaast stelde de verweerder eveneens vast dat steeds veel te weinig arbeidsuren werden aangegeven.

De verweerder ging bij aangetekende brief van 9 juni 2017 over tot ambtshalve inschrijving van het bedrijf van de eiser en tot ambtshalve aangifte van de prestaties en lonen voor de periode van 1 januari 2008 t.e.m. 31 december 2014, steunend op de artikelen 22, 22*bis* en 42 van de RSZ-wet.

2.1. Op 5 juli 2017 stelde de verweerder een rekeninguittreksel op voor een bedrag van 635.354,23 euro voor de periode van het eerste kwartaal van 2008 tot en met het vierde kwartaal van 2014. Aangezien de eiser niet tot betaling overging, ging de verweerder op 2 augustus 2017 over tot *dagvaarding* van de eiser voor de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen.

2.2. Op 25 juli 2017 stelde de verweerder vervolgens een rekeninguittreksel op voor een bedrag van 160.329,48 euro als vakantiebijdragen voor de dienstjaren 2008 tot en met 2014. Dit bedrag maakt het voorwerp uit van een *dwangbevel* van 10 augustus 2017, dat aan de eiser werd betekend op 14 augustus 2017.

2.3. Op 8 augustus 2017 stelde de verweerder tenslotte een rekeninguittreksel op voor een bedrag van 243.675,55 euro, voor ieder tweede kwartaal in de periode van 2008 tot en met 2014. Aangezien de eiser niet tot betaling overging, ging de verweerder op 1 september 2017 over tot *dagvaarding* van de eiser voor de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen.

2.4. Bij *dagvaarding*, op 7 september 2017 betekend aan de verweerder, vorderde de eiser de vernietiging van de administratieve beslissing van de verweerder van 9 juni 2017.

3. De vorderingen van de verweerder, zoals ingeleid bij hogervermelde dagvaardingen en herhaald bij syntheseconclusie van 4 mei 2018, strekten ertoe:

- de vordering van de eiser te horen ongegrond verklaren;
- in hoofdde de vordering van de verweerder ontvankelijk en gegrond te horen verklaren en dienvolgens
- de eiser te horen veroordelen tot betaling van een bedrag van
  - 635.354,23 euro, vermeerderd met een dagelijkse interest van 82,75 euro vanaf 5 juli 2017 tot de dag van integrale betaling;
  - 243.675,55 euro, vermeerderd met een dagelijkse interest van 31,27 euro vanaf 8 augustus 2017 tot de dag van integrale betaling;
- in ondergeschikte orde, voor zover de rechtbank zou oordelen dat de verweerder nog niet over een uitvoerbare titel beschikt met betrekking tot de bedragen opgenomen in het *dwangbevel* betekend op 14 augustus 2017, de eiser tevens te horen veroordelen tot betaling van een bedrag van 160.613,24 euro, vermeerderd met een dagelijkse interest van 21,83 euro vanaf 8 augustus 2017 tot de dag van integrale betaling.

Bij conclusie van 16 april 2018 vorderde de eiser

- zijn vordering ontvankelijk en gegrond te horen verklaren en dienvolgens
- de beslissing van de verweerder van 9 juni 2017 te horen vernietigen;

- de vorderingen van de verweerder strekkende tot veroordeling van de eiser tot betaling van 635.354,23 euro, 243.675,55 euro en 160.613,24 euro verjaard te horen verklaren minstens als manifest ongegrond te horen afwijzen.

Bij *vonnis* van 19 juni 2018 voegde de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, de drie bij dagvaarding ingeleide zaken samen en verklaarde hij de vorderingen en tegenvordering van de verweerder ontvankelijk en, zoals gesteld in hoofd- en in ondergeschikte orde, gegrond en de vorderingen van de eiser ongegrond.

De eiser stelde op 13 juli 2018 tegen het voormelde vonnis *hoger beroep* in bij het arbeidshof Antwerpen, afdeling Antwerpen.

De verweerder tekende bij conclusie van 13 november 2018 *incidenteel beroep* aan.

Bij conclusie van 3 maart 2021 vorderde de eiser

- zijn hoger beroep ontvankelijk en gegrond te horen verklaren;
- het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018 te horen tenietdoen en opnieuw wijzende;
- alle vorderingen tegen de eiser verjaard en onontvankelijk te horen verklaren;
- alle vorderingen tegen de eiser minstens te horen afwijzen als ongegrond en minstens te horen herleiden zoals gevorderd.

Bij conclusie van 11 januari 2021 vorderde de verweerder

- het hoger beroep van de eiser ongegrond te horen verklaren;
- in hoofdorde,
- het incidenteel beroep van de verweerder gegrond te horen verklaren en dienvolgens
  - het eerste vonnis te horen hervormen in zoverre de rechtbank tot de vaststelling kwam dat het dwangbevel van 14 augustus 2017 niet in kracht van gewijsde is getreden en te horen zeggen voor recht dat de eiser een bedrag verschuldigd is van 160.613,24 euro, vermeerderd met een dagelijkse interest van 21,83 euro vanaf 8 augustus 2017 tot de dag van integrale betaling ingevolge het dwangbevel betekend op 14 augustus 2017;

- voor het overige het eerste vonnis te horen bevestigen in al zijn beschikkingen; in ondergeschikte orde,
- voor zover het arbeidshof van oordeel zou zijn dat de verweerder nog niet over een uitvoerbare titel beschikt met betrekking tot de bedragen opgenomen in het dwangbevel betekend op 14 augustus 2017, de eiser tevens te horen veroordelen tot betaling van een bedrag van 160.613,24 euro, vermeerderd met een dagelijkse interest van 21,83 euro vanaf 8 augustus 2017 tot de dag van integrale betaling;
- voor het overige het eerste vonnis te horen bevestigen in al zijn beschikkingen.

De negende kamer van het arbeidshof Antwerpen, afdeling Antwerpen, verklaart bij *arrest* van 15 november 2021 het hoger beroep van de eiser ontvankelijk maar ongegrond. Het arbeidshof verklaart ook het incidenteel beroep van de verweerder ontvankelijk maar ongegrond. Het arbeidshof bevestigt het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis. Het veroordeelt de eiser tot betaling van de kosten van het hoger beroep.

Tegen dat arrest voert de eiser de volgende twee middelen tot cassatie aan.

III. MIDDELEN

Eerste middel

MIDDEL

Geschonden wettelijke bepalingen

- de artikelen 3, 4, inzonderheid eerste lid, en 26 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek

- de artikelen 218, eerste lid, 1°, 223, § 1, 1° en 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek
- de artikelen 5, 1°, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, en 2°, 21, 22, eerste lid, 22*bis*, 23, inzonderheid §§ 1 en 2, 28, § 1, en 35, § 1, eerste lid, 1°, en derde lid, vóór de opheffing van dat artikel bij de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- de artikelen 54, eerste lid, en, voor zoveel als nodig, 34, eerste, tweede en zesde lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- de artikelen 21, § 1 en § 2, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, 22, § 2, a) en 24, § 1 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
- artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet

Aangevochten beslissingen

In de bestreden beslissing verklaart het arbeidshof het hoger beroep van de eiser ongegrond (p. 26, eerste alinea, van het beschikkend gedeelte van het bestreden arrest). Het arbeidshof bevestigt, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis, het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018 (p. 26, derde alinea, van het beschikkend gedeelte van het bestreden arrest), waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten, als verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten (zie p. 21, vijfde alinea, van het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018). Het arbeidshof beslist dat de vordering van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, niet verjaard (p. 24, punt 5.4, van het bestreden arrest) en ten aanzien van de eiser (in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder) gegrond is (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, eerste zin, van het bestreden arrest). Het neemt die beslissingen op grond van alle vaststellingen en motieven waarop zij steunen en die hier beschouwd worden integraal te zijn hernomen en in het bijzonder de volgende:

“5. De vordering van de [verweerder] ex delictu op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de [eiser] als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende rechtspersonen/vennootschappen-werkgevers, is gegrond

5.1. De vordering ex delictu is toelaatbaar

Artikel 23, § 2 van de RSZ-wet voorziet dat de werkgever de RSZ-bijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijnen, om de drie maanden aan de RSZ moet overmaken, onder voorbehoud van het bepaalde bij § 3. De Koning kan de werkgevers of bepaalde categorieën van werkgevers verplichten een deel van de verschuldigde bijdragen, op een door Hem te bepalen wijze, als voorschot te storten vóór de driemaandelijke vervalddag.

Het nalaten door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber om aan de [verweerder] de voorschotten van sociale zekerheidsbijdragen en de sociale zekerheidsbijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijn te storten, is een sociaalrechtelijk misdrijf, strafbaar gesteld bij artikel 218, lid 1, 1° van het Sociaal Strafwetboek.

[...]

*De strafrechtelijke sanctionering van deze sociaalrechtelijke verplichtingen van de werkgever impliceert dat de strafrechtelijk aansprakelijke natuurlijke personen door wie de werkgever-rechtspersoon heeft gehandeld, persoonlijk gehouden zijn tot uitvoering van de verbintenissen van de rechtspersoon op burgerlijk vlak³⁶ vgl. W. VAN EECKHOUTTE, *Verjaring, in Aanwerven tewerkstellen en ontslaan*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, O 1003-240.*

Wanneer de organen van een rechtspersoon zich bij de uitoefening van hun mandaat schuldig hebben gemaakt aan een misdrijf wordt de volkomen rechtspersoon doorbroken. Zij kunnen bijgevolg door de [verweerder] aangesproken worden in vergoeding van de ingevolge het misdrijf geleden schade.

*Artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek laat het recht van de [verweerder] onverminderd om een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter teneinde de schade veroorzaakt door het misdrijf vergoed te zien*³⁷ vgl. A. LIEVENS, “Het Sociaal Strafwetboek – Een nieuwe stap in de strijd tegen de sociale fraude en illegale arbeid”, RW 2010-11, 530.

*Hieruit volgt dat de recuperatie van verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen niet alleen het voorwerp kan uitmaken van een zogenaamde burgerlijke vordering gesteund op de verplichting van de werkgever voorzien in de wet van 27 juni 1969 (o.m. art. 21 e.v. van deze wet) om sociale zekerheidsbijdragen te betalen voor de door haar tewerkgestelde werknemers, maar dat dit eveneens kan gebeuren mits een vordering gesteund op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber*³⁸ zie Cass. 19 november 2019, AR P.19.0538.N/1, www.juportal.be. *Het argument dat niet is voldaan aan de voorwaarden dualiteit van werkgever is in deze strafrechtelijke discussie dan ook niet relevant.*

Vermits de fout die bestaat uit de niet-betaling van sociale zekerheidsbijdragen zowel een wettelijke als delictuele tekortkoming uitmaakt, kan de [verweerder] die gelast is met de invordering van de sociale zekerheidsbijdragen eveneens een vordering tot schadeherstel in natura of bij equivalent instellen tegen de lasthebber. De bevestiging hiervan kan gevonden worden in het arrest van [uw Hof] d.d. 19 november 2019, waarin onder meer het volgende wordt overwogen in antwoord op het aangevoerde middel tot cassatie:

“Uit de tekst van artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek volgt dat, indien de benadeelde derde zich burgerlijke partij heeft gesteld, de rechter geen ambtshalve veroordeling kan uitspreken en het stelsel van de artikelen 1382 en volgende Burgerlijk Wetboek en de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan worden toegepast.

Het onderdeel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht.

Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 23, § 1, en 35, tweede lid, later artikel 35, § 1, derde lid, RSZ-wet en artikel 236 Sociaal Strafwetboek: het arrest veroordeelt ten onrechte een ander dan de werkgever tot betaling van de sociale zekerheidsbijdragen, terwijl enkel de werkgever daartoe kan worden veroordeeld; het is niet omdat een lasthebber of aangestelde strafrechtelijk kan worden veroordeeld voor de niet-betaling van de sociale zekerheidsbijdragen dat deze bijdragen kunnen worden verhaald op die lasthebber of aangestelde.

Het onderdeel is afgeleid uit de vergeefs met het eerste onderdeel aangevoerde onwettigheid. Het onderdeel is niet ontvankelijk.”

Gelet op het feit dat in artikel 218 Sociaal Strafwetboek gesproken wordt van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, kan wanneer men te maken heeft met een werkgever-rechtspersoon, de aansprakelijkheid van de bedrijfsleider of zaakvoerder/bestuurder ingeroepen worden als hij strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld voor het misdrijf³⁹ Cass. 22 oktober 2014, Pas. 2014, 2313 en www.juportal.be. Dit is het geval wanneer de bedrijfsleider/zaakvoerder van een bvba de bevoegdheid en bovendien de plicht had om er op toe te zien dat de onderneming de wettelijke bepalingen, zoals in casu inzake de betaling van sociale zekerheidsbijdragen, naleefde.”

Ten einde de bedrijfsleider/zaakvoerder van een onderneming strafrechtelijk aansprakelijk te stellen en de vordering tot schadeherstel voor de burgerlijke of de strafrechter aanhangig te maken op basis van een misdrijf, dient het bestaan van het misdrijf in zijn hoofde te worden bewezen.

5.2. Bewijslast - bewijs

De [verweerder] moet het bewijs leveren van het bestaan van de misdrijven waarop hij zijn vordering steunt evenals van het bestaan en de omvang van de door hem geleden schade en het causaal verband met de gepleegde misdrijven.

[...]

5.4. Geen verjaring

De geregulariseerde periode heeft betrekking op het eerste kwartaal 2008 tot en met het vierde kwartaal 2014.

Bij het misdrijf van niet-betaling van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen dient voor wat de verjaring betreft rekening te worden gehouden met art. 26 van de wet houdende de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering:

“De burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade. Zij kan echter niet verjaren voor de strafvordering.”

Overeenkomstig art. 2262bis, §1, 2de lid B.W. is bijgevolg de verjarings-termijn van vijf jaar van toepassing.

Deze wetsbepaling voorziet tevens dat het startpunt van de termijn van vijf jaar zich situeert vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon.

Normalerwijze situeert het startpunt zich dan ook op de dag waarop het misdrijf is voltrokken.

Wanneer het misdrijf wordt herhaald vormen de verschillende strafbare feiten een collectief of voortgezet misdrijf als ze allen uitgaan van een en hetzelfde strafbaar opzet en niet door een langere periode dan de vijfjarige verjaringstermijn van de strafvordering worden gescheiden. In dat geval begint de verjaring ten aanzien van het geheel van die feiten eerst vanaf het laatste feit te lopen.

De feitenrechter is bevoegd om op basis van de feiten soeverein het bestaan van een dergelijk eenheid van opzet te beoordelen. Hoewel de louter herhaling van de feiten onvoldoende is om de eenheid van opzet te bewijzen, kan die eenheid afgeleid worden uit de systematische aard ervan⁶⁰

Arbh. Gent 14 november 2011, TGR-TVVVR 2012, 284.

In onderhavige zaak is er sprake van een collectief of voortgezet misdrijf, aangezien het misdrijf voortvloeit uit de bewuste ontduiking van sociale zekerheidsbijdragen door de [eiser], waarbij hij zich voor de uitbating van twee restaurants bediende van vennootschappen.

In casu begint de verjaring dus te lopen bij het laatste strafbare feit. Dit was in dit geval de niet-betaling van de bijdragen voor het vierde kwartaal van 2014, opeisbaar op 1 februari 2015.

Rekening houdende met de verjaringstermijn van vijf jaar en de betekening van de dagvaardingen op verzoek van de [verweerder] op 2 augustus en 1 september 2017, alsook de betekening van het dwangbevel op 14 augustus 2017, zijn de kwestieuze vorderingen namens de [verweerder] tijdig ingesteld en werd de verjaringstermijn nuttig gestuit.

Er kan geen sprake zijn van verjaring van deze vorderingen.

[...]

5.5. Correcte berekeningswijze van de bijdragen

Het arbeidshof stelt vast dat alle voorwaarden zijn vervuld voor de schadevergoeding krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Er is sprake van een fout (nl. het wetens en willens niet betalen van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen), schade (de niet betaalde en niet gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en intresten) en een oorzakelijk verband tussen de fout en de door de [verweerder] geleden schade.

De vordering van de [verweerder] tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en intresten, is als schadeherstel in natura ten aanzien van de [eiser] in zijn hoedanigheid van lasthebberzaakvoerder gegrond. De schadeloosstelling ten aanzien van de [verweerder] wordt hierbij immers berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en intresten⁶² Cass. 8 september 1999, www.jura.be en Cass. 19 oktober 2010, www.jura.be.

De [verweerder] heeft uitvoerig de berekeningswijze van de bijdragen toegelicht in de aanvullende en syntheseconclusie neergelegd ter griffie van dit arbeidshof op 11 januari 2021⁶³ zie syntheseconclusie [van de verweerder] p. 7-11.

Met betrekking tot de berekeningswijze van de bijdragen is geen verweer gevoerd en wordt deze cijfermatig niet betwist.

Ten onrechte stelt de [eiser] niet gehouden te zijn tot de betaling van de bijdrageopslagen en de wettelijke verwijlintresten.

Aangezien de bijdragenopslagen en de wettelijke intrest van rechtswege zijn verschuldigd ingevolge artikel 28, § 1 RSZ-Wet en artikel 54, 1ste lid van het uitvoeringsbesluit van de RSZ-Wet, is de berekeningswijze correct doorgevoerd.

Het hoger beroep is ongegrond. Het vonnis van de eerste rechters dient te worden bevestigd, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis.”

(p. 16, punt 5 t.e.m. p. 26, tweede alinea, van het bestreden arrest)

Grievens

1. Eerste onderdeel

1.1.1. Krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek is degene die door zijn schuld aan een ander schade berokkent, verplicht deze (integraal) te herstellen, wat impliceert dat de benadeelde teruggeplaatst wordt in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien de daad waarover hij zich beklagt, niet was gesteld.

Het herstel van de schade op grond van de voormelde artikelen 1382 en 1383, hetzij in natura hetzij bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling, vereist het (bewijs van het) bestaan van een fout, het bestaan en de omvang van de werkelijk geleden schade en het bestaan van een oorzakelijk verband tussen beiden.

1.1.1.1. De op grond van die bepalingen te herstellen (vergoedbare) schade is het verschil tussen de toestand waarin de benadeelde zich zou hebben bevonden zonder de onrechtmatige daad en de werkelijke toestand sinds en door die daad.

De schade moet in de regel gebonden zijn aan de persoon die er het herstel (de vergoeding) van eist. Enkel de werkelijk, door de fout, geleden persoonlijke schade komt voor herstel/vergoeding in aanmerking op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek.

De persoon die een vordering tot schadeherstel stelt op grond van die artikelen 1382 en 1383, kan dus enkel aanspraak maken op herstel van de door hem *werkelijk geleden persoonlijke schade*.

1.1.1.2. Degene die schadeherstel vordert op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, moet bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich concreet heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat. Dit oorzakelijk verband veronderstelt dat, zonder de fout, de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan. Er is bijgevolg geen oorzakelijk verband wanneer de schade zich eveneens zou hebben voorgedaan indien de verweerder de hem verweten handelwijze correct had uitgevoerd en dus geen fout had begaan. Schade die ook (op dezelfde wijze) zou zijn ontstaan zonder de fout, is dus niet veroorzaakt door die fout en komt niet voor herstel/vergoeding in aanmerking op grond van de voormelde artikelen 1382 en 1383.

1.1.1.3. Uw Hof kan op de beoordeling van de feitenrechter aangaande het bestaan en de omvang van de schade en het bestaan van het oorzakelijk verband tussen fout en schade, toezicht uitoefenen aan de hand van de rechtsbegrippen “schade” en “oorzakelijk verband”: uw Hof kan nagaan of de feitenrechter uit de door hem gedane feitelijke vaststellingen geen rechtsgevolgen heeft afgeleid die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen.

Zo miskent de rechter die herstel/vergoeding toekent voor niet werkelijk geleden (persoonlijke) schade of voor schade die niet in oorzakelijk verband staat met de fout, het rechtsbegrip schade/oorzakelijk verband en schendt hij dan ook de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek.

1.1.2. De rechtsvordering tot herstel van de schade door een misdrijf veroorzaakt, burgerlijke vordering op grond van een misdrijf of “ex delicto” genoemd, behoort luidens artikel 3 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering aan hen die de schade hebben geleden en is gesteund op de voormelde artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek. Krachtens artikel 4 van de vooraf-

gaande titel van het Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke rechtsvordering tezelfdertijd en voor dezelfde rechters vervolgd worden als de strafvordering, of afzonderlijk voor de burgerlijke rechter.

Krachtens artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering verjaart de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade, en kan zij echter niet verjaren voor de strafvordering.

De burgerlijke vordering tot herstel van de door een misdrijf veroorzaakte schade, zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, kan slechts worden ingesteld door degene die door het misdrijf werkelijk persoonlijk schade heeft geleden. De mogelijkheid tot het instellen van een dergelijke burgerlijke vordering op grond van een misdrijf en de toepasselijkheid van de in artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering voor die vordering bepaalde verjaringsregeling, vereist het bewijs door die benadeelde persoon van het bestaan van het misdrijf, van het bestaan en de omvang van de door hem werkelijk persoonlijk geleden schade en van het oorzakelijk verband tussen dat misdrijf en die schade.

1.1.3.1.a. Krachtens artikel 21 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, hieronder afgekort als de RSZ-wet, moet iedere verzekeringsplichtige werkgever zich bij de verweerder laten inschrijven en aan deze laatste een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde bijdragen toezenden binnen de termijn vastgelegd bij koninklijk besluit.

Op grond van artikel 22, eerste lid, van de RSZ-wet bepaalt de verweerder, wanneer geen dan wel een onvolledige of onjuiste driemaandelijke aangifte is gedaan, ambtshalve het bedrag van de verschuldigde bijdragen aan de hand van alle reeds voorhanden gegevens, of na alle daartoe nuttig geachte inlichtingen te hebben ingewonnen bij de werkgever, die verplicht is ze te verstrekken.

Artikel 22*bis*, eerste lid, van de RSZ-wet bepaalt dat de verweerder zich zal baseren op de voor elke bedrijfstak of categorie van werknemers bij collectieve arbeidsovereenkomst vastgestelde minimumlonen als geen gegevens bekend zijn

over de lonen. Het tweede lid van dat artikel 22*bis* bepaalt dat, wanneer het onmogelijk is het bedrag van de door de werkgever verschuldigde bijdragen hetzij in zijn totaliteit hetzij individueel per werknemer, vast te stellen, dit bedrag globaal wordt bepaald door de verweerder op basis van alle inlichtingen ingewonnen door de ambtenaren en beambten belast met het toezicht op de uitvoering van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten, zelfs wanneer de identiteit of het juist aantal van de tewerkgestelde werknemers niet gekend is.

Krachtens artikel 23, § 1 van de RSZ-wet wordt de bijdrage van de werknemer door de werkgever bij iedere betaling van het loon ingehouden en is deze werkgever aan de verweerder die bijdrage verschuldigd, samen met de zijne.

Krachtens de tweede paragraaf van dat artikel 23

- moet de werkgever die bijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijnen, om de drie maanden aan de verweerder overmaken (onder voorbehoud van het bepaalde bij § 3);
- kan de Koning de werkgevers of bepaalde categorieën van werkgevers verplichten een deel van de verschuldigde bijdragen, op een door Hem te bepalen wijze, als voorschot te storten vóór de driemaandelijke vervalddag, waarbij de modaliteiten van berekening van het voorschot kunnen verschillen volgens de categorie waartoe de werkgevers behoren of volgens hun activiteit.

Artikel 34, eerste lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, hieronder afgekort als het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet, bepaalt dat het bedrag van de bijdragen door de werkgever aan de verweerder is verschuldigd op de navolgende vier data van elk jaar: 31 maart, 30 juni, 30 september en 31 december.

Artikel 34, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet bevat de door de Koning bepaalde regeling inzake bijdragevoorschotten voor bepaalde (categorieën van) werkgevers.

Artikel 34, zesde lid, van het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet bepaalt dat de bijdragen die voor het verstreken kwartaal verschuldigd zijn, alsook het saldo van die bijdragen, wanneer het een bij het tweede lid beoogde werkgever betreft, door de werkgever, uiterlijk de laatste dag van de maand na dit kwartaal, dienen te worden betaald.

1.1.3.1.b. Krachtens artikel 35, § 1, eerste lid, 1°, van de RSZ-wet, vóór de opheffing ervan bij de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, worden de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die zich niet schikken naar de bepalingen voorgeschreven door die wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, gestraft met een correctionele gevangenisstraf en met een geldboete of met één van die straffen alleen. De werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die geen (tijdige) of geen voldoende aangifte van de verschuldigde bijdragen doen aan de verweerder of die geen (tijdige) of geen voldoende bijdragen betalen aan de verweerder, waren aldus strafbaar op grond van dat vroegere artikel 35 van de RSZ-wet. Ook artikel 218, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (met een sanctie van niveau 2, zijnde, zoals blijkt uit artikel 101 van dat wetboek, hetzij een strafrechtelijke geldboete hetzij een administratieve geldboete) die nagelaten heeft de voorschotten van socialezekerheidsbijdragen en de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de verweerder binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de RSZ-wet. Artikel 223, § 1, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (met een sanctie van niveau 2, zijnde, zoals blijkt uit artikel 101 van dat wetboek, hetzij een strafrechtelijke geldboete hetzij een administratieve geldboete) die heeft nagelaten een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen te bezorgen aan de verweerder, met toepassing van de RSZ-wet. De niet (tijdige) of onvoldoende aangifte en betaling van socialezekerheidsbijdragen door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, aan de verweerder maakt aldus op grond van de voormelde bepalingen een misdrijf uit.

Krachtens de artikelen 28, § 1 van de RSZ-wet en 54, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet, is de werkgever aan de verweerder op de bijdragen die niet betaald zijn binnen de termijnen bepaald in onder meer artikel 34, zesde lid, als “burgerlijke sancties”, een bijdrageopslag van 10 procent van hun bedrag verschuldigd, alsmede een verwijlinterest van 7 procent per jaar, te rekenen van het verstrijken van deze termijnen tot op de dag waarop de betaling plaats heeft.

1.1.3.1.c. Zelfs voor zover artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek (en voordien artikel 35, § 1, derde lid, van de RSZ-wet) niet zou verhinderen dat de verweerder voor de arbeidsgerechten (tegen de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber) een burgerlijke vordering volgend uit het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek kan stellen (en een dergelijke vordering aldus in principe als toelaatbaar zou dienen te worden beschouwd), is de verweerder in elk geval verplicht het bestaan en de omvang van de door hem ingevolge dat misdrijf (werkelijk) geleden (persoonlijke) schade te bewijzen en kan hij dus niet zomaar, hoe dan ook, met een vordering tot schadevergoeding aan-

spraak maken op betaling van de niet-betaalde socialezekerheidsbijdragen bijdrageopslagen en verwijlinteressen (noch op een schadevergoeding die berekend wordt op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteressen).

De verweerder die een dergelijke vordering stelt, kan, overeenkomstig de hierboven uiteengezette beginselen, in elk geval enkel aanspraak maken op herstel van de door hem werkelijk geleden persoonlijke schade die veroorzaakt is door het misdrijf.

1.1.3.2.a. Krachtens artikel 21, § 1, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, hieronder afgekort als de Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid Werknemers, omvat de sociale zekerheid der werknemers de hierna volgende takken:

- 1° de uitkeringen verschuldigd in uitvoering van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen;
- 2° de werkloosheidsuitkeringen;
- 3° de rust- en overlevingspensioenen;
- 4° de uitkeringen uit hoofde van arbeidsongevallen en beroepsziekten;
- 5° de geneeskundige verstrekkingen verschuldigd in uitvoering van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen;
- 6° de gezinsbijslag;
- 7° de jaarlijkse vakantie-uitkeringen.

Artikel 21, § 2, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, van de Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid Werknemers bepaalt dat het Globaal Beheer de hierna vermelde regelingen en takken betreft:

- 1° de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
  - tak geneeskundige verzorging;
  - tak uitkeringen;
- 2° de werkloosheidsuitkeringen;
- 3° de rust- en overlevingspensioenen;
- 4° de uitkeringen uit hoofde van arbeidsongevallen, beheerd door Fedris, met uitsluiting van het kapitalisatiestelsel;

- 5° de uitkeringen uit hoofde van beroepsziekten, behalve voor het personeel van de plaatselijke en provinciale overheidsbesturen;
- 6° de gezinsbijslag;
- 7° de invaliditeitspensioenen ten voordele van de mijnwerkers en er mee gelijkgestelden;
- 8° de tak geneeskundige verzorging en de tak uitkeringen van het stelsel der zeelieden ter koopvaardij;
- 9° de tak werkloosheid van het stelsel der zeelieden ter koopvaardij;
- 10° de terugbetaling van inschakelingsvergoedingen.

Krachtens artikel 24, § 1 van de Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid Werknemers wordt de opbrengst van de geglobaliseerde geldmiddelen, bedoeld in artikel 22, § 2, a), na voorafneming van de bestuurskosten van de verweerder, met inbegrip van de leningslasten, verdeeld onder de regelingen en takken van het Globaal Beheer, opgesomd in artikel 21, § 2, en gebeurt deze verdeling op basis van de te financieren thesauriebehoeften van de hiervoor bedoelde regelingen en takken. Op grond van diezelfde bepaling is het bedrag van de te financieren thesauriebehoeften van deze regelingen en takken gelijk aan het verschil op thesauriebasis tussen de uitgaven - lopende en kapitaalsverrichtingen met uitsluiting van de beleggingsverrichtingen - en de eigen inkomsten, bedoeld in artikel 22, § 2, b).

Krachtens artikel 5, 1°, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, van de RSZ-wet heeft de verweerder tot taak de bijdragen van de werkgevers en de werknemers te innen ten einde bij te dragen tot de financiering van de regelingen betreffende de uitkeringen verschuldigd in uitvoering van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, de werkloosheidsuitkeringen, de rust- en overlevingspensioenen, de uitkeringen uit hoofde van arbeidsongevallen en beroepsziekten, de geneeskundige verstrekkingen verschuldigd in uitvoering van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, de gezinsbijslagen, de jaarlijkse vakantie-uitkeringen en het invaliditeitspensioen ten voordele van de mijnwerkers en ermee gelijkgestelden.

Krachtens artikel 5, 2° van de RSZ-wet heeft de verweerder, die in de uitoefening van deze taak wordt aangeduid als “de RSZ-Globaal Beheer”, eveneens tot taak het Globaal Beheer te verzekeren en bij te dragen tot de doorzichtigheid en de doeltreffendheid van de financiering ervan, en zorgt hij te dien einde, onder het gezag van het Beheerscomité van de sociale zekerheid, onder andere voor de verdeling van de geglobaliseerde inkomsten, bedoeld bij artikel 22, § 2, a) van de Al-

gemene Beginselenwet Sociale Zekerheid Werknemers, op basis van de te financieren thesauriebehoeften zoals bedoeld in artikel 24, § 1 van die wet (evenals voor het voeren van een gemeenschappelijk thesauriebeheer en het beheren van de beschikbare tegoeden, die toebehoren aan het Globaal Beheer).

1.1.3.2.b. Op grond van de voormelde bepalingen is de verweerder in uitvoering van zijn opdracht tot inning, invordering en verdeling/doorstorting van de in het socialezekerheidsstelsel voor werknemers verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, wettelijk verplicht de door hem ontvangen socialezekerheidsbijdragen door te storten. Hij kan die bijdragen aldus niet aanwenden voor zichzelf.

De bijdragen op zich die de verweerder niet betaalde, kunnen dan ook geen door de verweerder (als gevolg van het misdrijf bestaande in de niet (volledige) betaling van (voorschotten op) de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen) werkelijk geleden persoonlijke en als zodanig vergoedbare schade uitmaken. De omstandigheid dat de verweerder geen, te weinig of te laat bijdragen ontvangt, levert voor de verweerder immers geen persoonlijke schade op die gelijk is aan die bijdragen. Minstens doorbreekt het bestaan van die wettelijke verplichting tot doorstorting voor de verweerder (als eigen rechtsgrond) het oorzakelijk verband tussen de door de verweerder geleden schade en de strafrechtelijke fout van de lasthebber (of aangestelde) van de werkgever bestaande in de niet (volledige) betaling van (voorschotten op) de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen aan de verweerder.

De door de verweerder ingevolge het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen werkelijk geleden schade, kan in elk geval *niet* bestaan in de door hem op grond van de artikelen 22 en 22bis van de RSZ-wet *ambtshalve (globaal)* vastgestelde bijdragen.

De door de verweerder, op grond van de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek en 218 van het Sociaal Strafwetboek, tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, kan dus niet de betaling van de voormelde (ambtshalve en globaal vastgestelde) socialezekerheidsbijdragen op

zich (noch een schadeloosstelling gelijk aan, of berekend op grond van, die niet-betaalde bijdragen tot voorwerp hebben.

De rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde socialezekerheidsbijdragen *zelf*, kan dan ook niet gesteld worden als een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

De rechter die, uitspraak doende over de door de verweerder tegen de lasthebber (of aangestelde) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering “ex delicto” tot herstel van schade (volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de (voorschotten op de) verschuldigde socialezekerheidsbijdragen), die lasthebber (of aangestelde) veroordeelt tot betaling aan de verweerder van die (ambtshalve en globaal vastgestelde) socialezekerheidsbijdragen *zelf* (dan wel van een schadeloosstelling gelijk aan, of berekend op grond van, die ontdoken bijdragen zelf), kent aan de verweerder herstel toe van of vergoeding voor niet werkelijk geleden persoonlijke schade en miskent dan ook de in de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek vervatte rechtsbegrippen schade en causaal verband.

1.1.3.3. Wanneer een inbreuk op de RSZ-Wet leidt tot het opleggen van een burgerlijke sanctie, is die sanctie op zich geen schade waarvoor herstel/vergoeding kan worden gevorderd op grond van een misdrijf.

Krachtens de artikelen 28, § 1 van de RSZ-wet en 54, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet, is de werkgever aan de verweerder op de bijdragen die niet betaald zijn binnen de termijnen bepaald in onder meer artikel 34, zesde lid, als “*burgerlijke sancties*”, een bijdrageopslag van 10 procent van hun bedrag verschuldigd, alsmede een verwijlinteres van 7 procent per jaar, te rekenen van het verstrijken van deze termijnen tot op de dag waarop de betaling plaats heeft.

De bijdrageopslagen en verwijlinteren, bedoeld in de artikelen 28, § 1, van de RSZ-wet en 54, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit van de RSZ-wet, zijn als burgerlijke sancties verschuldigd op grond van (en dus veroorzaakt door) de voormelde wettelijke bepalingen, maken aldus *sancties* uit die *rechtstreeks krachtens de wet* toepasselijk zijn op de werkgever die de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen niet (niet volledig of niet tijdig) heeft betaald aan de verweerder en zijn verplichtingen terzake dus niet is nagekomen, en worden dus niet veroorzaakt

door het misdrijf (de fout) bestaande in de niet (niet voldoende of niet tijdige) betaling van verschuldigde socialezekerheidsbijdragen. Zij vormen dan ook geen schade die de verweerder lijdt door (dat misdrijf bestaande in) die niet (niet-voldoende of niet-tijdige) betaling. Immers, zonder dat misdrijf bestaande in de niet (niet-voldoende of niet-tijdige) betaling van verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, zou de verweerder (enkel de socialezekerheidsbijdragen zelf (tijdig) hebben ontvangen en) ook geen dergelijke bijdrageopslagen en interesten hebben genoten en zou de “schade” bestaande in de niet-betaalde (en niet-gerecupereerde) bijdrageopslagen en interesten ook zijn ontstaan. Minstens verbreken de voormelde wettelijke bepalingen (als eigen rechtsgrond) het oorzakelijk verband tussen de schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdrageopslagen en interesten en het misdrijf bestaande in de niet (niet voldoende of niet tijdige) betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen.

De door de verweerder, op grond van de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek en 218 van het Sociaal Strafwetboek, tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, kan dus niet de betaling van de voormelde bijdrageopslagen en interesten (noch een schadeloosstelling gelijk aan, of berekend op grond van, die (niet-betaalde) bijdrageopslagen en interesten) tot voorwerp hebben.

De rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde bijdrageopslagen en interesten kan dan ook niet gesteld worden als een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

1.2. Na onder “5.1. *De vordering ex delictu is toelaatbaar*” van “5. *De vordering van de [verweerder] ex delictu op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de [eiser] als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende rechtspersonen/vennootschappen-werkgevers, is gegrond*” overwogen te hebben

- dat artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek het recht van de verweerder om een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter teneinde de schade veroorzaakt

door het misdrijf vergoed te zien onverminderd laat (p. 18, derde alinea, van het bestreden arrest),

- dat de recuperatie van verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen niet alleen het voorwerp kan uitmaken van een zogenaamde burgerlijke vordering gesteund op de verplichting van de werkgever voorzien in de wet van 27 juni 1969 (o.m. art. 21 e.v. van deze wet) om sociale zekerheidsbijdragen te betalen voor de door haar tewerkgestelde werknemers, maar dit eveneens kan gebeuren mits een vordering gesteund op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber (p. 18, vierde alinea, eerste zin, van het bestreden arrest)
- en dat, vermits de fout die bestaat uit de niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen zowel een wettelijke als delictuele tekortkoming uitmaakt, de verweerder die gelast is met de invordering van de sociale zekerheidsbijdragen eveneens een vordering tot schadeherstel in natura of bij equivalent kan instellen tegen de lasthebber (p. 18, vijfde alinea, eerste zin, van het bestreden arrest),

vervolgt het arbeidshof

- met de overweging, onder punt “5.4. Geen verjaring” van het voormelde punt 5, dat bij het misdrijf van niet-betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen wat de verjaring betreft rekening dient te worden gehouden met artikel 26 van de wet houdende de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, luidens welk de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade en zij echter niet kan verjaren voor de strafvordering (p. 24, punt 5.4, tweede alinea, van het bestreden arrest) en beslist het dat geen sprake kan zijn van verjaring van de vorderingen van de verweerder (p. 25, eerste en tweede alinea, van het bestreden arrest);
- met de vaststelling en overweging onder punt “5.5. *Correcte berekeningswijze van de bijdragen*” van het voormelde punt 5 dat
  - alle voorwaarden vervuld zijn voor de schadevergoeding krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek (p. 25, punt 5.5, eerste alinea, eerste zin, van het bestreden arrest),
  - sprake is van een fout (nl. het wetens en willens niet betalen van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen), schade (de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) en een oorzakelijk verband tussen de fout en de door de verweerder geleden schade (p. 25, punt 5.5, eerste alinea, tweede zin, van het bestreden arrest),
  - de vordering van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, als schadeherstel in natura ten aan-

zien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, eerste zin, van het bestreden arrest),

- de schadeloosstelling ten aanzien van de verweerder hierbij immers wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, tweede zin, van het bestreden arrest),
- de eiser ten onrechte stelt niet gehouden te zijn tot de betaling van de bijdrageopslagen en de wettelijke verwijlinteresten (p. 25, laatste alinea, van het bestreden arrest) en
- aangezien de bijdragenopslagen en de wettelijke interest van rechtswege zijn verschuldigd ingevolge artikel 28, § 1 RSZ-Wet en artikel 54, 1ste lid van het uitvoeringsbesluit van de RSZ-Wet, de berekeningswijze correct is doorgevoerd (p. 26, eerste alinea, van het bestreden arrest)

en beslist het dat het hoger beroep ongegrond is en dat het vonnis van de eerste rechters, waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten, als verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten (zie p. 21, vijfde alinea, van het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018), dient te worden bevestigd, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis (p. 26, tweede alinea, van het bestreden arrest).

1.2.1. Door aldus te oordelen dat

- (1) de schade die de verweerder leed door de fout bestaande in het niet betalen van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bestaat in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen zelf en dat een oorzakelijk verband bestaat tussen die fout en die door de verweerder geleden schade,
- (2) de vordering “ex delicto” van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen (met toepassing van artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering) niet verjaard en (als schadeherstel in natura) ten aanzien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is, en
- (3) de schadeloosstelling ten aanzien van de verweerder hierbij wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen,

kent het arbeidshof aan de verweerder herstel/vergoeding toe voor niet werkelijk persoonlijk geleden schade, miskent het de rechtsbegrippen schade en oorzakelijk verband, en schendt het dan ook

- de artikelen 5, 1°, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, en 2°, 21, 22, eerste lid, 22*bis*, 23, inzonderheid §§ 1 en 2, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, 34, eerste, tweede en zesde lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de voormelde wet van 27 juni 1969 en 21, § 1 en § 2, in de versie toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 25 april 2014, 22, § 2, a) en 24, § 1 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, op grond waarvan de verweerder het bedrag van de verschuldigde bijdragen ambtshalve (globaal) kan bepalen en wettelijk verplicht is de door hem ontvangen socialezekerheidsbijdragen door te storten en die bijdragen aldus niet aanwendt voor zichzelf, en waaruit volgt dat

- (1) die (niet betaalde) bijdragen *op zich* geen door de verweerder (ingevolge het misdrijf bestaande in de niet (volledige) betaling van (voorschotten op) de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen) (werkelijk) geleden persoonlijke schade kunnen uitmaken (dan wel het bestaan van die wettelijke verplichting tot doorstorting voor de verweerder (als eigen rechtsgrond) minstens het oorzakelijk verband doorbreekt tussen de door de verweerder geleden schade en de strafrechtelijke fout van de lasthebber (of aangestelde) van de werkgever (bestaande in de niet (volledige) betaling van (voorschotten op) de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen aan de verweerder),
- (2) de door de verweerder ingevolge het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen werkelijk geleden schade, niet kan bestaan in de door hem ambtshalve (globaal) vastgestelde bijdragen,
- (3) de door de verweerder, op grond van de voormelde artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek en 218 van het Sociaal Strafwetboek, tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, niet de betaling van de voormelde (ambtshalve (globaal) vastgestelde) socialezekerheidsbijdragen *op zich* (noch een schadeloosstelling gelijk aan, of berekend op grond van, die (ontdoken) bijdragen) tot voorwerp kan hebben en
- (4) de rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde (ambtshalve (globaal) vastgestelde) socialezekerheidsbijdragen *zelf*, dan ook niet kan gelijkgesteld worden met een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de voormelde

artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

1.2.2. Door aldus te oordelen dat

- (1) de door de verweerder door de fout bestaande in het niet betalen van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen geleden schade bestaat in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdrageopslagen en interesten, en dat een oorzakelijk verband bestaat tussen die fout en die door de verweerder geleden schade,
- (2) de vordering “ex delictu” van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdrageopslagen en interesten, (met toepassing van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering) niet verjaard en (als schadeherstel in natura) ten aanzien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is,
- (3) de schadeloosstelling ten aanzien van de verweerder hierbij wordt berekend op grond van de ontdoken bijdrageopslagen en interesten en
- (4) de eiser ten onrechte stelt niet gehouden te zijn tot de betaling van de bijdrageopslagen en de wettelijke verwijlinteresten om reden dat die bijdrageopslagen en wettelijke interesten van rechtswege verschuldigd zijn ingevolge de artikelen 28, § 1, van de RSZ-wet en 54, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit van de RSZ-wet en de berekeningswijze correct is doorgevoerd,

kent het arbeidshof aan de verweerder herstel/vergoeding toe voor niet werkelijk persoonlijk geleden schade, miskent het de rechtsbegrippen schade en oorzakelijk verband, en schendt het dan ook

- de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, waarop de burgerlijke vordering tot herstel van schade op grond van een misdrijf (mede) is gestemd en waaruit volgt dat

- (1) enkel de werkelijk geleden persoonlijke schade die in oorzakelijk verband staat met de fout, voor herstel/vergoeding in aanmerking komt en
- (2) de rechter die herstel/vergoeding toekent voor niet werkelijk (door de fout veroorzaakte) geleden persoonlijke schade, de daarin vervatte rechtsbegrippen schade en oorzakelijk verband miskent

- de artikelen 3, 4, inzonderheid eerste lid, en 26 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, die de mogelijkheid tot het instellen van een burgerlijke vordering tot herstel van schade op grond van een misdrijf voor de burgerlijke rechter en de verjaringsregeling voor die vordering bevatten en waarvan slechts toepassing kan worden

gemaakt indien door de benadeelde persoon het bewijs wordt geleverd van het bestaan en de omvang van de door hem werkelijk persoonlijk geleden schade en van het oorzakelijk verband tussen dat misdrijf en die schade

- de voormelde bepalingen, evenals de artikelen 21, 23, inzonderheid §§ 1 en 2, en 35, § 1, eerste lid, 1°, en derde lid, vóór de opheffing van dat artikel bij de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, 34, eerste, tweede en zesde lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de voormelde wet van 27 juni 1969, 218, eerste lid, 1°, 223, § 1, 1°, en 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek, die, voor zover zij niet zouden verhinderen dat de verweerder voor de arbeidsgerechten (tegen de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber) een burgerlijke vordering volgend uit het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek kan stellen, de verweerder in elk geval niet vrijstellen van zijn verplichting het bestaan en de omvang van de door hem ingevolge het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen werkelijk geleden persoonlijke schade te bewijzen en waaruit aldus volgt dat de verweerder die een burgerlijke vordering op grond van dat misdrijf stelt, enkel aanspraak kan maken op herstel van de door hem werkelijk geleden persoonlijke schade die veroorzaakt is door het misdrijf
- de voormelde bepalingen evenals de artikelen 28, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en 54, eerste lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de voormelde wet van 27 juni 1969, waaruit volgt dat
  - (1) de bijdrageopslagen en verwijlinteressen als burgerlijke *sancties* rechtstreeks krachtens de wet toepasselijk zijn op de werkgever die de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen niet (niet volledig of niet tijdig) heeft betaald aan de verweerder en zijn verplichtingen terzake dus niet is nagekomen, en dan ook *niet* gelijk te stellen zijn met de *schade* die de verweerder lijdt door (dat misdrijf bestaande in) die niet (niet voldoende of niet tijdige) betaling;
  - (2) minstens het oorzakelijk verband tussen de schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdrageopslagen en interesten en het misdrijf bestaande in de niet (niet voldoende of niet tijdige) betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, wordt doorbroken;
  - (3) de door de verweerder, op grond van de voormelde artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1382 en 1383 van

het oud Burgerlijk Wetboek en 218 van het Sociaal Strafwetboek, tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, niet de betaling van de voormelde bijdrageopslagen en verwijlinteressen (noch een schadeloosstelling gelijk aan, of berekend op grond van, die (ontdoken) bijdrageopslagen en verwijlinteressen) tot voorwerp kan hebben en

- (4) de rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde bijdrageopslagen en verwijlinteressen dan ook niet kan gelijkgesteld worden met een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de voormelde artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

1.2.3. Minstens schendt het arbeidshof de voormelde bepalingen door te beslissen dat alle voorwaarden zijn vervuld voor de schadevergoeding op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en aan de verweerder herstel/vergoeding toe te kennen voor de schade bestaande in de niet-betaalde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, zonder te onderzoeken of, en vast te stellen dat, die schade werkelijke door de verweerder persoonlijk geleden schade betreft.

Conclusie

Het arbeidshof beslist niet wettig dat de vordering van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, niet verjaard en (als schadeherstel in natura) ten aanzien van de eiser (in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder) gegrond is, verklaart niet wettig het hoger beroep van de eiser ongegrond en bevestigt niet wettig het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018, waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten, als verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten (schending van alle in de aanhef van het middel als geschonden aangewezen bepalingen met uitzondering van artikel 149 van de Grondwet).

2. Tweede onderdeel

Onder het punt “5.5. *Correcte berekeningswijze van de bijdragen*” van het punt “5. *De vordering van de [verweerder] ex delictu op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de [eiser] als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende rechtspersonen/vennootschappen-werkgevers, is gegrond*”, overweegt het arbeidshof

- enerzijds dat de vordering van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, als schadeherstel in natura ten aanzien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, eerste zin, van het bestreden arrest), en
- anderzijds dat de schadeloosstelling ten aanzien van de verweerder hierbij immers wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, tweede zin, van het bestreden arrest).

2.1. Eerste grief

2.1.1. Degene die door zijn fout (misdrijf) aan een ander schade berokkent, is op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek gehouden tot herstel van die schade.

Dit schadeherstel kan twee vormen aannemen, namelijk in natura dan wel bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling. Het schadeherstel in natura dient aldus duidelijk onderscheiden te worden van het schadeherstel bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling.

De rechter die, na herstel in natura te hebben toegekend voor een bepaalde door de fout (misdrijf) veroorzaakte schade, vervolgens voor diezelfde schade herstel bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling toekent, schendt dan ook de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek.

2.1.2. Door, zoals blijkt uit de overwegingen van het arbeidshof hierboven aangehaald in de aanhef van het tweede onderdeel,

- enerzijds aan de verweerder voor de door hem geleden schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, herstel in natura in de vorm van de betaling van de verschuldigde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten op zichzelf, toe te kennen,
- en anderzijds voor diezelfde schade aan de verweerder herstel bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, toe te kennen,

schendt het arbeidshof de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, waaruit volgt dat het schadeherstel in natura duidelijk onderscheiden dient te worden van het schadeherstel bij equivalent in de vorm van een schadeloosstelling en de rechter een keuze dient te maken tussen beide vormen van schadeherstel en ze dus niet beiden (voor dezelfde schade) kan toekennen.

Conclusie

Het arbeidshof beslist niet wettig dat de vordering “ex delictu” van de verweerder gegrond is, verklaart niet wettig het hoger beroep van de eiser ongegrond en bevestigt niet wettig het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018, waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten (schending van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek).

2.2. Tweede grief

2.2.1. De rechter die zijn beslissing steunt op tegenstrijdige motieven, schendt artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet. Van een tegenstrijdige motivering is sprake wanneer de motieven in de beslissing, dan wel die motieven en de beslissing op zich, elkaar tegenspreken en zodoende moeten worden geacht elkaar op te heffen, wat neerkomt op het ontbreken van redenen.

Een rechterlijke uitspraak moet een eigen redengeving bevatten die het uw Hof toelaat zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen. De rechter die het met zijn vaststellingen en motieven voor uw Hof onmogelijk maakt zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen, schendt artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet.

2.2.2. Door te overwegen

- enerzijds, dat de vordering van de verweerder tot *betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten*, als *schadeherstel in natura* ten aanzien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is, waarmee het arbeidshof te kennen geeft dat het als herstel van de door de verweerder geleden schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, herstel in natura (in de vorm van de betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten op zichzelf) toekent, en,
- anderzijds, dat *de schadeloosstelling* ten aanzien van de verweerder hierbij immers wordt *berekend op grond van* de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, waarmee het arbeidshof te kennen geeft dat het als herstel van de voormelde schade herstel bij equivalent (in de vorm van een schadeloosstelling berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) toekent,

steunt het arbeidshof zijn beslissing dat de vordering “ex delictu” van de verweerder gegrond is, op tegenstrijdige motieven en schendt het dan ook artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet.

Minstens maken de voormelde overwegingen van het arbeidshof het voor uw Hof onmogelijk na te gaan of het arbeidshof als herstel van de door de verweerder geleden schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, herstel in natura (in de vorm van de betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten op zichzelf) dan wel herstel bij equivalent (in de vorm van een schadeloosstelling berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) toekent. Het arbeidshof miskent dan ook artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet door zijn beslissing te steunen op een onduidelijke motivering die het uw Hof niet toelaat zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen.

Conclusie

De beslissing van het arbeidshof dat de vordering “ex delictu” van de verweerder gegrond is, is aangetast door een tegenstrijdige motivering, minstens door een onduidelijke motivering die het door uw Hof uit te oefenen wettigheidstoezicht onmogelijk maakt (schending van artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet).

TOELICHTING1. Met betrekking tot het eerste onderdeel

1.1.1. Krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek is degene die door zijn schuld aan een ander schade berokkent, verplicht deze (integraal) te herstellen, wat impliceert dat de benadeelde teruggeplaatst wordt in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien de daad waarover hij zich beklagt, niet was gesteld.

De schade moet in de regel gebonden zijn aan de persoon die er het herstel (de vergoeding) van eist (o.m. Cass. 25 mei 2012, *Pas.* 2012, 1201). Enkel de werkelijk, door de fout, geleden persoonlijke schade komt voor herstel/vergoeding in aanmerking op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek. De persoon die een vordering tot schadeherstel stelt op grond van die artikelen 1382 en 1383, kan dus enkel aanspraak maken op herstel van de door hem *werkelijk geleden persoonlijke* schade, niet op herstel wegens aantasting van algemene of collectieve belangen (E. DIRIX, *Het begrip schade*, Antwerpen, Maklu, 1998, p. 93, nr. 135).

Degene die schadeherstel vordert op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, moet tevens bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich concreet heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat. Volgens vaste rechtspraak van uw Hof veronderstelt dit oorzakelijk verband dat, zonder de fout, de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan. Er is bijgevolg geen oorzakelijk verband wanneer de schade zich eveneens zou hebben voorgedaan indien de verweerder de hem verweten handelwijze correct had uitgevoerd en dus geen fout had begaan (o.m. Cass. 12 juni 2017, C.16.0428.N).

1.1.2. De mogelijkheid tot het instellen van een burgerlijke vordering op grond van een misdrijf zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en gesteund op de voormelde artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, en de toepasselijkheid van de in artikel 26 van die voorafgaande titel voor die vordering bepaalde verjaringsregeling, vereist het bewijs door de benadeelde persoon van het bestaan van het misdrijf, van het

bestaan en de omvang van de door hem werkelijk persoonlijk geleden schade en van het oorzakelijk verband tussen dat misdrijf en die schade.

1.1.3. In het ook door het arbeidshof zelf in het bestreden arrest vermelde arrest van uw Hof van 19 november 2019 (P.19.0538.N, *RABG* 2021, afl. 3-4, 212) sprak uw Hof zich niet uit over de in het eerste middel aan de orde zijnde vraag naar de door de verweerder ingevolge het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen geleden schade en meer bepaald de vraag of die door de verweerder geleden schade kan bestaan in de socialezekerheidsbijdragen zelf en/of in de bijdrageopslagen en interesten (burgerlijke sancties/accessoria).

De omstandigheid dat artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek niet zou verhinderen dat de verweerder voor de arbeidsgerechten (tegen de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber) een burgerlijke vordering volgend uit het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek, kan stellen (en een dergelijke vordering aldus in principe als toelaatbaar zou dienen te worden beschouwd), stelt de verweerder in elk geval niet vrij van zijn verplichting het bestaan en de omvang van de door hem ingevolge dat misdrijf (werkelijk) geleden (persoonlijke) schade te bewijzen en houdt dus op zich niet in dat de verweerder hoe dan ook op die vordering aanspraak kan maken op betaling van de niet-betaalde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteresten (noch op een schadevergoeding die berekend wordt op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteresten). De verweerder die een dergelijke vordering stelt, kan, overeenkomstig de hierboven uiteengezette beginselen, ook in elk geval enkel aanspraak maken op herstel van de door hem werkelijk geleden persoonlijke schade die veroorzaakt is door het misdrijf.

Uw Hof kan op de beoordeling van de feitenrechter aangaande het bestaan (en de omvang) van schade en van oorzakelijk verband toezicht uitoefenen aan de hand van de rechtsbegrippen “schade” en “oorzakelijk verband” en kan meer bepaald nagaan of de feitenrechter uit de door hem gedane feitelijke vaststellingen geen rechtsgevolgen heeft afgeleid die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen. Zo miskent de rechter die herstel/vergoeding toekent voor niet werkelijk geleden (persoonlijke) schade of voor schade die niet in oorzakelijk verband staat met de fout, het rechtsbegrip schade/oorzakelijk verband en schendt hij dan ook de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek.

1.1.4. Het is weliswaar mogelijk dat de verweerder *schade* lijdt als gevolg van het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen, maar die schade kan *onmogelijk* bestaan in de niet-betaalde socialezekerheidsbijdragen op zich noch in de *bijdrageopslagen en verwijlinteresten*.

1.1.4.1. Vooreerst levert het feit dat de verweerder geen, te weinig of te laat bijdragen ontvangt, voor hem geen persoonlijke schade op die gelijk is aan die bijdragen. De verweerder wendt die bijdragen immers niet aan voor zichzelf, maar stort die door (en is daartoe verplicht) volgens de in het middel zelf aangehaalde wettelijke bepalingen. Minstens doorbreekt het bestaan van die wettelijke verplichting tot doorstorting voor de verweerder (als eigen rechtsgrond) het oorzakelijk verband tussen de door de verweerder geleden schade en de strafrechtelijke fout van de lasthebber (of aangestelde) van de werkgever (bestaande in de niet (volledige) betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen aan de verweerder) (zie Cass. 8 september 1999 (*Arr. Cass.* 1999, 1042), waarin uw Hof oordeelde dat de schade die de verweerder heeft geleden omdat de werkgever wegens het verstrijken van de in artikel 42 RSZ-Wet bepaalde verjaringstermijn niet meer kan worden veroordeeld tot betaling van de bijdragen, een eigen rechtsgrond vindt in de bij de artikelen 35 (tweede lid) en 42 RSZ-Wet bepaalde en van het gemeen recht afwijkende regeling, rechtsgrond die elk oorzakelijk verband verbreekt tussen die schade en de strafrechtelijke fout van de aangestelde van de werkgever, wiens handelingen (het ging om het met het bedrieglijk opzet de onrechtmatige verhuur van arbeidskrachten te verbergen, opmaken van valse facturen, wat een inbreuk uitmaakt op de Uitzendarbeidswet en op het Strafwetboek) de verweerder belet hebben de bijdragen vóór het verstrijken van de verjaringstermijn te vorderen).

De rechter die uitspraak doende over de door de verweerder tegen de lasthebber (of aangestelde) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering “ex delicto” (tot herstel van schade) (volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de (voorschotten op de) verschuldigde socialezekerheidsbijdragen), die lasthebber veroordeelt tot betaling aan de verweerder van die socialezekerheidsbijdragen zelf (dan wel van een schadeloosstelling berekend op grond van die ontdoken bijdragen zelf), miskent dan ook de rechtsbegrippen schade en causaal verband en kent aan de verweerder herstel/vergoeding toe voor niet werkelijk persoonlijk geleden schade.

De rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde socialezekerheidsbijdragen zelf kan dan ook niet gelijkgesteld worden met een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering. De door de verweerder op grond van de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en 1382 en 1383 van het (oud) Burgerlijk Wetboek (en 218 van het Sociaal Strafwetboek) tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, kan dus niet de betaling van de voormelde socialezekerheidsbijdragen op zich (noch een schadeloosstelling berekend op grond van die (ontdoken) bijdragen) tot voorwerp hebben.

1.1.4.2. Wanneer een inbreuk op de RSZ-Wet leidt tot het opleggen van een burgerlijke sanctie, is die sanctie (op zich) geen schade waarvoor vergoeding kan worden gevorderd op grond van een misdrijf.

Zo is de bijslag die artikel 30*bis*, § 5 van de RSZ-Wet oplegt aan de aanbesteder die aan de verweerder niet het bedrag stort van de bij iedere betaling in te houden 35 procent, niet gelijk te stellen met de schade die de verweerder lijdt door die niet-storting, zodat de vordering tot betaling van die bijslag geen burgerlijke vordering tot herstel van schade op grond van een misdrijf is, zoals bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering (Cass. 6 september 1993, *JTT* 1994, 5, m.b.t. een vroegere, maar gelijkaardige versie van art. 30*bis*: “Overwegende dat de bijslag, bedoeld in artikel 30*bis*, alinea 3, derde lid, van de Sociale-Zekerheidswet van 27 juni 1969, een administratieve sanctie is, die rechtstreeks krachtens de wet toepasselijk is op degene die de in artikel 30*bis*, alinea 3, eerste en tweede lid, bepaalde stortingen bij verweerder niet heeft verricht; Dat, anders dan het arrest oordeelt, de rechtsvordering van verweerder tot betaling van die bijslag niet is gelijkgesteld met een burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf, als bedoeld in artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering”).

De bijdrageopslagen en verwijlinteressen, bedoeld in de artikelen 28, § 1, van de RSZ-wet en 54, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit van de RSZ-wet, zijn als burgerlijke sancties verschuldigd op grond van, en dus veroorzaakt door, de

voormelde wettelijke bepalingen (en maken dus sancties uit die rechtstreeks krachtens de wet toepasselijk zijn op de werkgever die de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen niet (niet volledig of niet tijdig) heeft betaald aan de verweerder en zijn verplichtingen terzake dus niet nakomt) en worden dus niet veroorzaakt door het misdrijf (de fout) bestaande in de niet-betaling van verschuldigde socialezekerheidsbijdragen. Zij zijn dus niet gelijk te stellen met de schade die de verweerder lijdt door (dat misdrijf bestaande in) die niet-betaling. Immers, zonder dat misdrijf bestaande in de niet-betaling van verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, zou de verweerder ook geen dergelijke bijdrageopslagen en interesten hebben genoten en zou de schade bestaande in de niet betaalde bijdrageopslagen en interesten dus ook zijn ontstaan. Minstens verbreken de voormelde wettelijke bepalingen (als eigen rechtsgrond) het oorzakelijk verband tussen de schade bestaande in de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdrageopslagen en interesten en het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen.

De rechtsvordering van de verweerder tot betaling van de voormelde bijdrageopslagen en interesten kan dan ook niet gelijkgesteld worden met een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering. De door de verweerder op grond van de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek (en 218 van het Sociaal Strafwetboek) tegen de lasthebber (zaakvoerder) van de werkgever gestelde burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit het misdrijf bestaande in de niet-betaling van de verschuldigde (voorschotten op de) socialezekerheidsbijdragen, kan dus niet de betaling van de voormelde bijdrageopslagen en interesten (noch een schadeloosstelling berekend op grond van die (ontdoken) bijdrageopslagen en interesten) tot voorwerp hebben.

Ter motivering van zijn oordeel dat de eiser wel (als herstel in natura) kan veroordeeld worden tot betaling van de bijdragen, bijdrageopslagen en interesten op zich aan de verweerder of (als herstel bij equivalent) van een schadeloosstelling berekend op (grond van) de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, verwijst het arbeidshof in het bestreden arrest ten onrechte naar arresten van uw Hof van 8 september 1999 en 19 oktober 2010 (zie p. 25, punt 5.5, tweede alinea, tweede zin, voetnoot 62, van het bestreden arrest). Uit die arresten blijkt immers precies het tegenovergestelde, namelijk dat de verweerder, op burgerlijke vordering “ex delictu” gesteld tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever,

geen aanspraak kan maken op een schadevergoeding die berekend wordt op (grond van) de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteresten.

2. Met betrekking tot het tweede onderdeel

Het tweede onderdeel van het middel behoeft geen nadere toelichting.

Tweede middel

MIDDEL

Geschonden wettelijke bepalingen

- de artikelen 3, 4, inzonderheid eerste lid, en 26 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek
- de artikelen 21, 23, inzonderheid §§ 1 en 2, 40, § 1, eerste lid en 42, eerste lid van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- de artikelen 218, eerste lid, 1°, 223, § 1, 1° en 236, eerste lid van het Sociaal Strafwetboek

Aangevochten beslissingen

In de bestreden beslissing verklaart het arbeidshof het hoger beroep van de eiser ongegrond (p. 26, eerste alinea, van het beschikkend gedeelte van het bestreden arrest). Het arbeidshof bevestigt, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis, het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018 (p. 26, derde alinea, van het beschikkend gedeelte van het bestreden arrest), waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten, als verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten (zie p. 21, vijfde alinea, van het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling

Antwerpen, van 19 juni 2018). Het arbeidshof beslist dat de vordering “ex delictu” van de verweerder op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de eiser als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende vennootschappen-werkgevers, toelaatbaar (p. 16, punt 5.1, van het bestreden arrest), niet verjaard (p. 24, punt 5.4, van het bestreden arrest) en gegrond (p. 16, punt 5, van het bestreden arrest) is. Het neemt die beslissingen op grond van alle vaststellingen en motieven waarop zij steunen en die hier beschouwd worden integraal te zijn hernomen en in het bijzonder de volgende:

“5. De vordering van de [verweerder] ex delictu op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de [eiser] als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende rechtspersonen/vennootschappen-werkgevers, is gegrond

5.1. De vordering ex delictu is toelaatbaar

Artikel 23, § 2 van de RSZ-wet voorziet dat de werkgever de RSZ-bijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijnen, om de drie maanden aan de RSZ moet overmaken, onder voorbehoud van het bepaalde bij § 3. De Koning kan de werkgevers of bepaalde categorieën van werkgevers verplichten een deel van de verschuldigde bijdragen, op een door Hem te bepalen wijze, als voorschot te storten vóór de driemaandelijkse vervalddag.

Het nalaten door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber om aan de [verweerder] de voorschotten van sociale zekerheidsbijdragen en de sociale zekerheidsbijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijn te storten, is een sociaalrechtelijk misdrijf, strafbaar gesteld bij artikel 218, lid 1, 1° van het Sociaal Strafwetboek.

[...]

De strafrechtelijke sanctionering van deze sociaalrechtelijke verplichtingen van de werkgever impliceert dat de strafrechtelijk aansprakelijke natuurlijke personen door wie de werkgever-rechtspersoon heeft gehandeld, persoonlijk gehouden zijn tot uitvoering van de verbintenissen van de

*rechtspersoon op burgerlijk vlak*³⁶ vgl. W. VAN EECKHOUTTE, *Verjaring, in Aanwerven tewerkstellen en ontslaan, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, O 1003-240*.

Wanneer de organen van een rechtspersoon zich bij de uitoefening van hun mandaat schuldig hebben gemaakt aan een misdrijf wordt de volkomen rechtspersoon doorbroken. Zij kunnen bijgevolg door de [verweerder] aangesproken worden in vergoeding van de ingevolge het misdrijf geleden schade.

*Artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek laat het recht van de [verweerder] onverminderd om een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter teneinde de schade veroorzaakt door het misdrijf vergoed te zien*³⁷ vgl. A. LIEVENS, “Het Sociaal Strafwetboek – Een nieuwe stap in de strijd tegen de sociale fraude en illegale arbeid”, *RW 2010-11, 530*.

*Hieruit volgt dat de recuperatie van verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen niet alleen het voorwerp kan uitmaken van een zogenaamde burgerlijke vordering gesteund op de verplichting van de werkgever voorzien in de wet van 27 juni 1969 (o.m. art. 21 e.v. van deze wet) om sociale zekerheidsbijdragen te betalen voor de door haar tewerkgestelde werknemers, maar dat dit eveneens kan gebeuren mits een vordering gesteund op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber*³⁸ zie *Cass. 19 november 2019, AR P.19.0538.N/1, www.juportal.be*. *Het argument dat niet is voldaan aan de voorwaarden dualiteit van werkgever is in deze strafrechtelijke discussie dan ook niet relevant.*

Vermits de fout die bestaat uit de niet-betaling van sociale zekerheidsbijdragen zowel een wettelijke als delictuele tekortkoming uitmaakt, kan de [verweerder] die gelast is met de invordering van de sociale zekerheidsbijdragen eveneens een vordering tot schadeherstel in natura of bij equivalent instellen tegen de lasthebber. De bevestiging hiervan kan gevonden worden in het arrest van [uw Hof] d.d. 19 november 2019, waarin onder meer het volgende wordt overwogen in antwoord op het aangevoerde middel tot cassatie:

“Uit de tekst van artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek volgt dat, indien de benadeelde derde zich burgerlijke partij heeft gesteld, de rechter geen ambtshalve veroordeling kan uitspreken en het stelsel van de artikelen 1382 en volgende Burgerlijk Wetboek en de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan worden toegepast.

Het onderdeel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht.

Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 23, § 1, en 35, tweede lid, later artikel 35, § 1, derde lid, RSZ-wet en artikel 236 Sociaal Strafwetboek: het arrest veroordeelt ten onrechte een ander dan de werkgever tot betaling van de sociale zekerheidsbijdragen, terwijl enkel de werkgever daartoe kan worden veroordeeld; het is niet omdat een lasthebber of aangestelde strafrechtelijk kan worden veroordeeld voor de niet-betaling van de sociale zekerheidsbijdragen dat deze bijdragen kunnen worden verhaald op die lasthebber of aangestelde.

Het onderdeel is afgeleid uit de vergeefs met het eerste onderdeel aangevoerde onwettigheid. Het onderdeel is niet ontvankelijk.”

Gelet op het feit dat in artikel 218 Sociaal Strafwetboek gesproken wordt van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, kan wanneer men te maken heeft met een werkgever-rechtspersoon, de aansprakelijkheid van de bedrijfsleider of zaakvoerder/bestuurder ingeroepen worden als hij strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld voor het misdrijf³⁹ Cass. 22 oktober 2014, Pas. 2014, 2313 en www.juportal.be. Dit is het geval wanneer de bedrijfsleider/zaakvoerder van een bvba de bevoegdheid en bovendien de plicht had om er op toe te zien dat de onderneming de wettelijke bepalingen, zoals in casu inzake de betaling van sociale zekerheidsbijdragen, naleefde.”

Ten einde de bedrijfsleider/zaakvoerder van een onderneming strafrechtelijk aansprakelijk te stellen en de vordering tot schadeherstel voor de burgerlijke of de strafrechter aanhangig te maken op basis van een misdrijf, dient het bestaan van het misdrijf in zijnen hoofde te worden bewezen.

[...]

5.4. Geen verjaring

De geregulariseerde periode heeft betrekking op het eerste kwartaal 2008 tot en met het vierde kwartaal 2014.

Bij het misdrijf van niet-betaling van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen dient voor wat de verjaring betreft rekening te worden gehouden

met art. 26 van de wet houdende de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering:

“De burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade. Zij kan echter niet verjaren voor de strafvordering.”

Overeenkomstig art. 2262bis, §1, 2de lid B.W. is bijgevolg de verjarings-termijn van vijf jaar van toepassing.

Deze wetsbepaling voorziet tevens dat het startpunt van de termijn van vijf jaar zich situeert vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon.

Normalerwijze situeert het startpunt zich dan ook op de dag waarop het misdrijf is voltrokken.

Wanneer het misdrijf wordt herhaald vormen de verschillende strafbare feiten een collectief of voortgezet misdrijf als ze allen uitgaan van een en hetzelfde strafbaar opzet en niet door een langere periode dan de vijfjarige verjaringstermijn van de strafvordering worden gescheiden. In dat geval begint de verjaring ten aanzien van het geheel van die feiten eerst vanaf het laatste feit te lopen.

De feitenrechter is bevoegd om op basis van de feiten soeverein het bestaan van een dergelijk eenheid van opzet te beoordelen. Hoewel de louter herhaling van de feiten onvoldoende is om de eenheid van opzet te bewijzen, kan die eenheid afgeleid worden uit de systematische aard ervan⁶⁰
Arbh. Gent 14 november 2011, TGR-TVVVR 2012, 284

In onderhavige zaak is er sprake van een collectief of voortgezet misdrijf, aangezien het misdrijf voortvloeit uit de bewuste ontduiking van sociale zekerheidsbijdragen door de [eiser], waarbij hij zich voor de uitbating van twee restaurants bediende van vennootschappen.

In casu begint de verjaring dus te lopen bij het laatste strafbare feit. Dit was in dit geval de niet-betaling van de bijdragen voor het vierde kwartaal van 2014, opeisbaar op 1 februari 2015.

Rekening houdende met de verjaringstermijn van vijf jaar en de betekening van de dagvaardingen op verzoek van de [verweerder] op 2 augustus en 1 september 2017, alsook de betekening van het dwangbevel op 14 augustus 2017, zijn de kwestieuze vorderingen namens de [verweerder] tijdig ingesteld en werd de verjaringstermijn nuttig gestuit.

Er kan geen sprake zijn van verjaring van deze vorderingen.

[...]

5.5. Correcte berekeningswijze van de bijdragen

Het arbeidshof stelt vast dat alle voorwaarden zijn vervuld voor de schadevergoeding krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Er is sprake van een fout (nl. het wetens en willens niet betalen van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen), schade (de niet betaalde en niet gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en intresten) en een oorzakelijk verband tussen de fout en de door de [verweerder] geleden schade.

De vordering van de [verweerder] tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en intresten, is als schadeherstel in natura ten aanzien van de [eiser] in zijn hoedanigheid van lasthebberzaakvoerder gegrond. De schadeloosstelling ten aanzien van de [verweerder] wordt hierbij immers berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en intresten⁶² Cass. 8 september 1999, www.jura.be en Cass. 19 oktober 2010, www.jura.be.

De [verweerder] heeft uitvoerig de berekeningswijze van de bijdragen toegelicht in de aanvullende en syntheseconclusie neergelegd ter griffie van dit arbeidshof op 11 januari 2021⁶³ zie syntheseconclusie [van de verweerder] p. 7-11.

Met betrekking tot de berekeningswijze van de bijdragen is geen verweer gevoerd en wordt deze cijfermatig niet betwist.

Ten onrechte stelt de [eiser] niet gehouden te zijn tot de betaling van de bijdrageopslagen en de wettelijke verwijlintresten.

Aangezien de bijdragenopslagen en de wettelijke intrest van rechtswege zijn verschuldigd ingevolge artikel 28, § 1 RSZ-Wet en artikel 54, 1ste lid van het uitvoeringsbesluit van de RSZ-Wet, is de berekeningswijze correct doorgevoerd.

Het hoger beroep is ongegrond. Het vonnis van de eerste rechters dient te worden bevestigd, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis.”

(p. 16, punt 5 t.e.m. p. 26, tweede alinea, van het bestreden arrest)

Grievens

2.1.1. De rechtsvordering tot herstel van de schade door een misdrijf veroorzaakt, burgerlijke vordering op grond van een misdrijf of “ex delicto” genoemd, behoort luidens artikel 3 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering aan hen die de schade hebben geleden en is gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek. Krachtens artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke rechtsvordering tezelfdertijd en voor dezelfde rechters vervolgd worden als de strafvordering, of afzonderlijk voor de burgerlijke rechter.

Krachtens artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering verjaart de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade, en kan zij echter niet verjaren voor de strafvordering.

2.1.2. Krachtens artikel 21 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der ar-

beiders, hieronder afgekort als de RSZ-wet, moet iedere verzekeringsplichtige werkgever zich bij de verweerder laten inschrijven en aan deze laatste een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde bijdragen toezenden binnen de termijn vastgelegd bij koninklijk besluit.

Krachtens artikel 23, § 1 van de RSZ-wet wordt de bijdrage van de werknemer door de werkgever bij iedere betaling van het loon ingehouden en is deze werkgever aan de verweerder die bijdrage verschuldigd, samen met de zijne.

Krachtens de tweede paragraaf van dat artikel 23

- moet de werkgever die bijdragen binnen de door de Koning vastgestelde termijnen, om de drie maanden aan de verweerder overmaken (onder voorbehoud van het bepaalde bij § 3);
- kan de Koning de werkgevers of bepaalde categorieën van werkgevers verplichten een deel van de verschuldigde bijdragen, op een door Hem te bepalen wijze, als voorschot te storten vóór de driemaandelijke vervalddag, waarbij de modaliteiten van berekening van het voorschot kunnen verschillen volgens de categorie waartoe de werkgevers behoren of volgens hun activiteit.

2.1.2.2. Krachtens artikel 40, § 1, eerste lid, van de RSZ-wet gaat de verweerder over tot invordering bij wijze van dwangbevel van de aan hem verschuldigde bedragen, onverminderd zijn recht om voor de rechter (arbeidsgerechten) te dagvaarden.

Op grond van artikel 42, eerste lid, van de RSZ-wet verjaren de schuldvorderingen van de verweerder op de werkgevers die onder deze wet vallen in principe na drie jaar vanaf de dag van de opeisbaarheid van de bedoelde schuldvorderingen.

Artikel 218, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (met een sanctie van niveau 2, zijnde, zoals blijkt uit artikel 101 van dat wetboek, hetzij een strafrechtelijke geldboete hetzij een administratieve geldboete) die nagelaten heeft met toepassing van de RSZ-wet de voorschotten van socialezekerheidsbijdragen en de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de verweerder binnen de door de Koning vastgestelde termijn. Artikel 223, § 1, 1°, van dat wetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (met een sanctie van niveau 2, zijnde, zoals blijkt uit artikel 101 van dat wetboek, hetzij een strafrechtelijke geldboete, hetzij een administratieve geldboete) die heeft nagelaten met toepassing van de RSZ-wet een verantwoording van het bedrag van de verschuldigde socialezekerheidsbijdra-

gen te bezorgen aan de verweerder. De ontstentenis van een aangifte en een niet-tijdige of onvoldoende aangifte en betaling van socialezekerheidsbijdragen aan de verweerder door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, maakt aldus een misdrijf uit.

Artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek bepaalt dat, wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, de rechter die de straf uitspreekt bepaald in onder meer artikel 218 of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op deze bepaling, de schuldenaar van onbetaalde of gedeeltelijk onbetaalde bijdragen ambtshalve veroordeelt tot het betalen van de achterstallige bijdragen, de bijdrageopslagen en de verwijlinteressen. Met benadeelde derde wordt in die bepaling (enkel) de benadeelde werknemer bedoeld die schade lijdt als gevolg van de niet-betaling van de socialezekerheidsbijdragen. Die bepaling gaat ervan uit, en houdt dus in, dat (enkel) de benadeelde werknemer, maar niet de verweerder, zich burgerlijke partij kan stellen en dus een burgerlijke vordering “ex delicto” kan stellen wegens niet aangifte en betaling van socialezekerheidsbijdragen.

De in artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek bepaalde ambtshalve veroordeling van *de werkgever* waartoe de rechter moet overgaan, is een bijzondere herstelwijze in het algemeen belang van de financiering van de sociale zekerheid die afwijkt van het gemeen recht, die *uitsluit* dat de strafrechter na de werkgever, *zijn aangestelden of lasthebbers*, met toepassing van de artikelen 218, eerste lid, 1° en 223, § 1, 1° van dat wetboek, te hebben veroordeeld wegens niet-aangifte en/of niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen, hen op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek en de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering kan veroordelen tot schadeloosstelling die wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten.

Voornoemd artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek impliceert dat de bedoelde bijdragen nog wettelijk verschuldigd zijn, d.w.z. dat zij nog niet verjaard zijn krachtens artikel 42 van die wet. Dergelijke verjaarde bijdragen kunnen niet worden ingevorderd door middel van een veroordeling tot schadevergoeding, die berekend wordt op grond van het bedrag van die verjaarde bijdragen, ook niet na een strafrechtelijke veroordeling wegens andere misdrijven dan de door de artikelen 218, eerste lid, 1°, en 223, § 1, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bestrafte misdrijven: wat de toepassing van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek betreft, vindt de schade die de verweerder geleden heeft omdat de werkgever, wegens het verstrijken van de bij artikel 42 van de RSZ-wet bepaalde verjaringstermijn, niet meer kan worden veroordeeld tot betaling van

de bijdragen, in de bij de artikelen 35 en 42 van die wet bepaalde en van het gemeen recht afwijkende regeling (en in het invorderingsrecht van de verweerder voor de arbeidsgerechten op grond van de artikelen 21, 23 en 40 van die wet), immers een eigen rechtsgrond die elk oorzakelijk verband verbreekt tussen die schade en de strafrechtelijke fout van de aangestelde van de werkgever, wiens handelingen de verweerder belet hebben de bijdragen vóór het verstrijken van de verjaringstermijn in te vorderen. De verweerder kan aldus de verjaring van zijn vorderingsrecht voor de arbeidsgerechten waarin (artikel 42, eerste lid, van) de RSZ-Wet voorziet, niet omzeilen door voor de strafrechter een burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf zoals bedoeld in artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering te stellen.

De omstandigheid dat artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek in een ambtshalve veroordeling van *de werkgever* tot betaling aan de verweerder van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten voorziet, zijnde een bijzondere herstelwijze in het algemeen belang van de financiering van de sociale zekerheid die afwijkt van het gemeen recht, *belet* aldus dat de verweerder een vordering tot schadeherstel op grond van een misdrijf zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en dus met toepassing van de verjaringsregeling van artikel 26 van die voorafgaande titel, kan instellen *tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever*.

Ingeval de werkgever te kort komt aan zijn wettelijke verplichtingen tot aangifte en betaling aan de verweerder van socialezekerheidsbijdragen (bijdrageopslagen en interesten) zoals bedoeld in de artikelen 21 en 23 van de RSZ-wet en dus (enkel) een wettelijke tekortkoming begaat, kan de verweerder, voor de arbeidsgerechten op grond van die bijzondere (RSZ-)wet enkel van die werkgever die bijdragen (opslagen en interesten) zelf vorderen en dus niet op grond van de algemene artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek van de aangestelde of lasthebber van die werkgever een schadevergoeding gelijk aan, of berekend op grond van, die bijdragen (opslagen en interesten).

De verweerder beschikt voor de arbeidsgerechten al over een vorderingsrecht tot betaling van bijdragen (bijdrageopslagen en interesten) op grond van (de artikelen 21, 23 en 40, eerste lid, van) de RSZ-Wet, waarvan de verjaring wordt geregeld door artikel 42 van die wet, dat het overbodig maakt, en dus zonder dat het noodzakelijk is, een beroep te doen op het misdrijf bedoeld in de artikelen 218, eerste lid, 1°, en 223, § 1, 1°, van het Sociaal Strafwetboek en dat aldus uitsluit dat de verweerder voor de arbeidsgerechten een burgerlijke vordering tot herstel van

schade (tot het verkrijgen van een schadevergoeding berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) op grond van het misdrijf van niet-betalen van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en met toepassing van de verjaringsregeling van artikel 26 van die voorafgaande titel, kan instellen (tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever).

2.2. Onder “*5.1. De vordering ex delictu is toelaatbaar*” (onderstreping toegevoegd) van “*5. De vordering van de [verweerder] ex delictu op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de [eiser] als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende rechtspersonen/vennootschappen-werkgevers, is gegrond*” overweegt het arbeidshof dat

- artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek het recht van de verweerder onverminderd laat om een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter teneinde de schade veroorzaakt door het misdrijf vergoed te zien (p. 18, derde alinea, van het bestreden arrest);
- de recuperatie van verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen niet alleen het voorwerp kan uitmaken van een zogenaamde burgerlijke vordering gesteund op de verplichting van de werkgever voorzien in de wet van 27 juni 1969 (o.m. art. 21 e.v. van deze wet) om sociale zekerheidsbijdragen te betalen voor de door haar tewerkgestelde werknemers, maar dit eveneens kan gebeuren mits een vordering gesteund op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber (p. 18, vierde alinea, eerste zin, van het bestreden arrest) en
- vermits de fout die bestaat uit de niet-betaling van sociale zekerheidsbijdragen zowel een wettelijke als delictuele tekortkoming uitmaakt, de verweerder die gelast is met de invordering van de sociale zekerheidsbijdragen eveneens een vordering tot schadeherstel in natura of bij equivalent kan instellen tegen de lasthebber; de bevestiging hiervan kan gevonden worden in het arrest van uw Hof van 19 november 2019, waarin onder meer wordt overwogen dat “*uit de tekst van artikel 236, eerste lid, Sociaal Strafwetboek volgt dat, indien de benadeelde derde zich burgerlijke partij heeft gesteld, de rechter geen ambtshalve veroordeling kan uitspreken en het stelsel van de artikelen 1382 en volgende Burgerlijk Wetboek en de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan worden toegepast*” (p. 18, vijfde alinea, van het bestreden arrest; onderstrepingen toegevoegd);
- teneinde de bedrijfsleider/zaakvoerder van een onderneming strafrechtelijk aansprakelijk te stellen en de vordering tot schadeherstel voor de burgerlijke of de strafrechter aanhangig te maken op basis van een misdrijf, het bestaan van het

misdrijf in zijnen hoofde dient te worden bewezen (p. 19, tweede alinea, van het bestreden arrest).

Onder “5.4. Geen verjaring” (onderstreping toegevoegd) van het voormelde punt 5

- overweegt het arbeidshof dat bij het misdrijf van niet-betaling van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen voor wat de verjaring betreft rekening dient te worden gehouden met artikel 26 van de wet houdende de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, luidens welk de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade en zij echter niet kan verjaren voor de strafvordering (p. 24, punt 5.4, tweede alinea, van het bestreden arrest; onderstreping toegevoegd) en
- beslist het dat geen sprake kan zijn van verjaring van de vorderingen van de verweerder (p. 25, eerste en tweede alinea, van het bestreden arrest; onderstreping toegevoegd).

Onder “5.5. *Correcte berekeningswijze van de bijdragen*” van het voormelde punt 5 overweegt het arbeidshof dat

- alle voorwaarden zijn vervuld voor de schadevergoeding krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek (p. 25, punt 5.5, eerste alinea, eerste zin, van het bestreden arrest; onderstreping toegevoegd),
- sprake is van een fout (nl. het wetens en willens niet betalen van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen), schade (de niet-betaalde en niet-gerecupereerde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) en een oorzakelijk verband tussen de fout en de door de verweerder geleden schade (p. 25, punt 5.5, eerste alinea, tweede zin, van het bestreden arrest),
- de vordering van de verweerder tot betaling van de verschuldigde achterstallige bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, als schadeherstel in natura ten aanzien van de eiser in zijn hoedanigheid van lasthebber-zaakvoerder gegrond is (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, eerste zin, van het bestreden arrest; onderstreping toegevoegd),
- de schadeloosstelling ten aanzien van de verweerder hierbij immers wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten (p. 25, punt 5.5, tweede alinea, tweede zin, van het bestreden arrest),
- de eiser ten onrechte stelt niet gehouden te zijn tot de betaling van de bijdrageopslagen en de wettelijke verwijlinteresten (p. 25, laatste alinea, van het bestreden arrest) en

- aangezien de bijdragenopslagen en de wettelijke interest van rechtswege zijn verschuldigd ingevolge artikel 28, § 1 RSZ-Wet en artikel 54, 1ste lid van het uitvoeringsbesluit van de RSZ-Wet, de berekeningswijze correct is doorgevoerd (p. 26, eerste alinea, van het bestreden arrest)

en beslist het dat het hoger beroep ongegrond is en dat het vonnis van de eerste rechters, waarin de eiser werd veroordeeld tot betaling aan de verweerder van een bedrag van 635.354,23 euro, een bedrag van 243.675,55 euro en een bedrag van 160.613,24 euro, telkens vermeerderd met de interesten, als verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten (zie p. 21, vijfde alinea, van het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen, van 19 juni 2018), dient te worden bevestigd, zij het op grond van andere motieven en een andere juridische basis (p. 26, tweede alinea, van het bestreden arrest).

Aldus verklaart het arbeidshof de voor hem gestelde vordering “ex delictu” tot schadeherstel van de verweerder op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de eiser als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende vennootschappen-werkgevers, met toepassing van (de) artikel(en) 236 van het Sociaal Strafwetboek, 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, toelaatbaar, met toepassing van artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering niet verjaard, en met toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek gegrond, en veroordeelt het op die vordering de eiser in zijn hoedanigheid van zaakvoerder-lasthebber tot betaling aan de verweerder van de verschuldigde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten (dan wel van een schadeloosstelling berekend op grond van die ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten). Daardoor schendt het arbeidshof

- de artikelen 21, 23, inzonderheid §§ 1 en 2, 40, § 1, eerste lid en 42, eerste lid van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, die
  - (1) de verweerder al een burgerlijk vorderingsrecht voor de arbeidsgerechten (burgerlijke rechter) tot betaling van bijdragen (bijdrageopslagen en interesten) ten aanzien van de werkgever toekennen en daarvoor in een bijzondere verjaringsregeling voorzien en
  - (2) als bijzondere wetsbepalingen voorrang hebben op de algemene artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek
- de artikelen 218, eerste lid, 1°, 223, § 1, 1°, en 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek, die de niet-aangifte en niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen weliswaar strafbaar stellen, maar ook voorzien in een bijzondere, van het gemeen recht afwijkende, in het algemeen belang van de financiering van de

sociale zekerheid bepaalde, herstelwijze bestaande in de ambtshalve veroordeling van de werkgever tot betaling van de verschuldigde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, die verhindert dat de verweerder een vordering tot schadeherstel op grond van een misdrijf zoals bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, kan instellen tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever;

- de artikelen 3, 4, inzonderheid eerste lid, en 26 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, waarvan door de verweerder, omwille van,
  - enerzijds, de voormelde bijzondere van het gemeen recht afwijkende in het algemeen belang van de financiering van de sociale zekerheid bepaalde herstelwijze bestaande in de ambtshalve veroordeling van de werkgever tot betaling van de verschuldigde bijdragen, bijdrageopslagen en interesten, en,
  - anderzijds, het voorzien van het voormelde burgerlijke vorderingsrecht van de verweerder tot betaling van bijdragen (bijdrageopslagen en interesten) ten aanzien van de werkgever op grond van de bijzondere RSZ-wet,

geen toepassing kan worden gemaakt om

- (i) een burgerlijke vordering tot herstel van schade op grond van een misdrijf (tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever) te stellen (voor de strafrechter of de burgerlijke rechter) en
- (ii) de uit artikel 42, eerste lid, van de RSZ-wet volgende verjaring van de burgerlijke vordering van de verweerder tot betaling van bijdragen ten aanzien van de werkgever op grond van de RSZ-wet te ontlopen.

Conclusie

Het arbeidshof beslist niet wettig dat de vordering “ex delictu” van de verweerder op grond van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de eiser als (feitelijk) zaakvoerder van de verschillende vennootschappen-werkgevers toelaatbaar, niet verjaard en gegrond is (schending van alle in de aanhef van het middel als geschonden aangewezen bepalingen).

TOELICHTING

1. Artikel 236, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek bepaalt dat, wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, de rechter die de straf uitspreekt die bepaald is in onder meer artikel 218 van dat wetboek of die de

schuld vaststelt voor een inbreuk op die bepaling, de schuldenaar van onbetaalde of gedeeltelijk onbetaalde bijdragen ambtshalve veroordeelt tot betaling aan de verweerder, van de bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteresten. Die bepaling gaat ervan uit en houdt dus in dat (enkel) de benadeelde werknemer, maar niet de verweerder, zich burgerlijke partij kan stellen en dus een burgerlijke vordering “ex delicto” kan stellen voor de schade die hij lijdt wegens niet-aangifte of niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen.

Volgens uw Hof is de ambtshalve veroordeling van *de werkgever* waartoe de rechter moet overgaan, een bijzondere herstelwijze in het algemeen belang van de financiering van de sociale zekerheid die afwijkt van het gemeen recht. Die bijzondere herstelwijze sluit volgens uw Hof uit dat de strafrechter na de werkgever, *zijn aangestelden of lasthebbers*, te hebben veroordeeld wegens niet-aangifte of niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen, hen op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering kan veroordelen tot schadeloosstelling die wordt berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten (Cass. 8 september 1999, *Arr. Cass.* 1999, 1042; Cass. 19 oktober 2010, P.09.0963.N).

Voornoemd artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek impliceert volgens uw Hof dat de bedoelde bijdragen nog wettelijk verschuldigd zijn, d.w.z. dat zij nog niet verjaard zijn krachtens artikel 42 van die wet. Dergelijke verjaarde bijdragen kunnen volgens uw Hof niet worden ingevorderd door middel van een veroordeling tot schadevergoeding, die berekend wordt op grond van het bedrag van die verjaarde bijdragen, ook niet na een strafrechtelijke veroordeling wegens andere misdrijven dan de niet-aangifte of niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen: volgens uw Hof vindt, wat de toepassing van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek betreft, de schade die de verweerder geleden heeft omdat de werkgever, wegens het verstrijken van de bij artikel 42 van de RSZ-wet bepaalde verjaringstermijn, niet meer kan worden veroordeeld tot betaling van de bijdragen, in de bij de artikelen 236 van het Sociaal Strafwetboek en 42 van de RSZ-wet bepaalde en van het gemeen recht afwijkende regeling (en in het invorderingsrecht van de verweerder voor de arbeidsgerechten op grond van de artikelen 21, 23 en 40 van die wet), een eigen rechtsgrond die elk oorzakelijk verband verbreekt tussen die schade en de strafrechtelijke fout van de aangestelde van de werkgever, wiens handelingen de verweerder belet hebben de bijdragen vóór het verstrijken van de verjaringstermijn in te vorderen (Cass. 8 september 1999, *Arr. Cass.* 1999, 1042). De verweerder kan aldus de verjaring waarin (arti-

kel 42, eerste lid, van) de RSZ-Wet voorziet van zijn vorderingsrecht voor de arbeidsgerechten, niet omzeilen door zich voor de strafrechter burgerlijke partij te stellen en aldus voor die strafrechter een burgerlijke vordering tot herstel van schade volgend uit een misdrijf zoals bedoeld in artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering te stellen.

De omstandigheid dat artikel 236 van het Sociaal Strafwetboek voorziet in een ambtshalve veroordeling van *de werkgever* tot betaling aan de verweerder van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen, bijdrageopslagen en interesten, zijnde een bijzondere herstelwijze in het algemeen belang van de financiering van de sociale zekerheid die afwijkt van het gemeen recht, *belet* aldus dat de verweerder een vordering tot schadeherstel op grond van het misdrijf van niet-betaling van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en met toepassing van de verjaringsregeling van artikel 26 van die voorafgaande titel instelt *tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever*.

Aangezien een bijzondere wet voorrang heeft op een algemene wet, kan de verweerder op grond van de bijzondere RSZ-wet enkel van de werkgever de bijdragen (opslagen en interesten) zelf vorderen en dus niet op grond van de algemene artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek van de aangestelde of lasthebber van die werkgever een schadevergoeding gelijk aan, of berekend op grond van, die bijdragen (opslagen en interesten).

De verweerder beschikt voor de arbeidsgerechten (burgerlijke rechter) al over een vorderingsrecht tot betaling van bijdragen op grond van (de artikelen 21, 23 en 40, eerste lid, van) de RSZ-Wet, waarvan de verjaring wordt geregeld door artikel 42 van die wet. Dat reeds bestaand burgerlijk vorderingsrecht van de verweerder maakt het overbodig een beroep te doen op het misdrijf bedoeld in de artikelen 218 en 223 van het Sociaal Strafwetboek en sluit aldus uit dat de verweerder voor de arbeidsgerechten een burgerlijke vordering tot herstel van schade (tot het verkrijgen van een schadevergoeding berekend op grond van de ontdoken bijdragen, bijdrageopslagen en interesten) op grond van het misdrijf van niet-betalen van socialezekerheidsbijdragen zoals bedoeld in de artikelen 3, 4 en 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, kan instellen (tegen de aangestelde of lasthebber van de werkgever) (zie A. LINDEMANS, *Verjaring in het socialezekerheidsrecht*, Deurne, Kluwer, 1994, 41, volgens wie een vordering “ontsnapt” aan de verjaringsregeling van artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering indien de aanspraak kan worden gebaseerd op een rechtsgrond die het overbodig maakt om over strafbare feiten te spreken en een

burgerlijke vordering van de RSZ op grond van een misdrijf aldus simpelweg onmogelijk is omdat de vordering tot betaling van bijdragen waarvan de verjaring is geregeld in artikel 42 van de RSZ-Wet, kan worden toegewezen zonder een beroep te doen op het misdrijf bedoeld in het vroegere artikel 35 van de RSZ-Wet; die auteur verwijst daarvoor naar W. WILMS, *De verjaring van de burgerlijke vordering voortvloeiend uit een misdrijf*, Antwerpen, Kluwer, 1987, 140-141, nr. 185 en 156-157, nr. 210).

OM DEZE REDENEN

Concludeert de eiser dat het uw Hof behage

- de bestreden beslissing te vernietigen,
- de zaak en de partijen te verwijzen naar een ander arbeidshof,
- uitspraak te doen over de kosten als naar recht.

Gent, 12 april 2022

Voor de eiser,

Willy van Eeckhoutte,

advocaat bij het Hof van Cassatie.